

Univerzita v českých Budějovicích
Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

Kniha jako médium pro předškolní vzdělávání

A Book as a Medium for Pre-School Education

Bakalářská práce

české Budějovice

2009

Vedoucí bakalářské práce
prof. PaedDr. Gabriel Tějda, CSc.

Vypracovala
Petra Štáralová

PDF
Complete

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Pod kováni:

D kuji vedoucímu mé bakalá ské práce panu prof. PaedDr. Gabrielu TMejdovi CSc. za odborné vedení a pomoc p i psaní této bakalá ské práce, jeho rady a p ipomínky.

Dále bych cht la pod kovat v-em rodi m a pedagog m, kte í se podíleli na mém výzkumném -et ení a pomohli mi tak uskute nit praktickou ást mé bakalá ské práce.

PDF Complete

*Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Prohlá-ení:

Prohla-uji, že jsem svou bakalá skou práci vypracovala samostatn pouze s poufítím pramen a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohla-uji, že v souladu s § 47 b zákona . 111/1998 Sb. v platném zn ní, souhlasím se zve ejn ním své bakalá ské práce, a to v nezkrácené podob pedagogickou fakultou, elektronickou cestou ve ve ejn p ístupné ásti databáze STAG provozované Jiho eskou univerzitu v eských Bud jovicích na jejích internetových stránkách.

V eských Bud jovicích í í í í í í í í í í í

í í í í í í í í í í í

Knihy patří mezi nejstarší média, která nás seznamují s kulturou kolem nás. Prostřednictvím knihy získáváme informace z oblasti literatury, vedy, umění, historie atd. Slouží jako zdroj informací, zábavy, relaxace, odpočinku a někdy i úniku od starostí v dnešních dnech. V životě nás všechny má své nezastupitelné místo.

Teoretická část bakalářské práce pojednává o vlivu a významu médií na výchovu a vzdělávání dětí předškolního věku. Zaměřuje se především na knihu, jako médium, se kterým se děti setkávají během svého života. Vysvětluje pojem a funkci literatury pro děti a mládež, její specifika a žánrovou skladbu. Seznamuje nás s faktory ovlivňujícími dětské čtenářství a s jinými oblastmi, které jsou spojené se vzdáváním dětí předškolního věku.

Praktickou část mé bakalářské práce tvoří výzkumné šetření zabývající se vztahem rodičů a učitelů mateřských škol k médiím, především knihám. Cílem je zjistit, zda jsou knihy využívány při vzdávání dětí předškolního věku.

Annotation

The book belongs to the oldest means of information (media) that us acquaints with culture around the world. Through the book we gain the information about literature, arts, science, history etc. The book is used as a source of information, entertainment, relaxation and sometimes as an escape from reality. It has an irreplaceable place in our lives.

The theoretical part of my bachelor thesis treats about effects and the meaning of media on the education preschool children. She localizes to the book, as medium, which the children meet with throughout the life. She illustrates the conception and the function of literature or children its specifics and genre structure. It informs us about factors affecting the children reading and others area, which are related to education.

The practical part of my bachelor thesis consists of research describing the relations of parents and teachers in the kindergartens and media, above all books. The aim is to ascertain whether the books are used in education of preschool children.

Teoretická část

1	Úvod	6
2	Média	7
2.1	Historie, vývoj a rozdělení médií	7
3	Přístup k médiím v současné době	11
4	Vliv médií na školství	12
4.1	Pozitivní vlivy médií	13
4.2	Negativní vlivy médií	13
5	Média v průběhu života dítěte	14
5.1	Média v rodině	14
5.2	Média v předškolním vzdělání	15
6	Média jako prostředek výchovy	16
6.1	Dětské knihy a časopisy	16
6.2	Televize	16
6.3	Počítač	17
7	Mediální výchova v mateřské škole	17
8	Knihy a předškolního věku	20
9	Literatura pro děti a mládež	20
9.1	Pojem a funkce	20
9.2	Obsah literatury	21
9.3	Vývojové etapy	21
9.4	Specifické rysy	22
9.5	fiánrová skladba	22
9.5.1	fiánrové členění literatury pro děti a mládež	23
9.5.2	fiánry dětské literatury	24
10	Faktory ovlivňující dětské čtenářství	28
10.1	Kultura	28
10.2	Rodina	28
10.3	Mateřská škola	29
10.4	Televize	29
10.5	Počítač	29
11	Knihy jako komunikační prostředek	29

13	... nání	30
13	... význam knihy z medicína psychologie	31
14	Vztah mezi dítětem, dospělým a knihou	31
15	Jak seznamovat dítě s knihou	32

Praktická část

16	Cíl praktické části	34
17	Předpoklady	34
18	Výzkumný vzorek	35
19	Použití výzkumné metody	35
19.1	Dotazník	35
19.2	Rozhovor	36
20	Vlastní výzkum	37
20.1	Výsledky získané z dotazníku pro rodiče	37
20.2	Výsledky získané z rozhovoru s učitelkami mateřských škol	46
21	Zhodnocení předpokladů	54
22	Závěr	56
23	Seznam použité a prostudované literatury	57
24	Seznam použitých a prostudovaných webových stránek	59
25	Přílohy	60

1 Úvod

Dříve byla kniha považována za neobyčejný výtvor lidské inteligence. Byla výsadou privilegovaných vrstev, které se prostřednictvím knih vzdělávaly a získávaly tak nové informace. Dnes jsou knihy běžnou součástí našeho života. Vyrábí se ve velkém množství, jsou dostupné a často málo finančně nákladné.

S technickým pokrokem vztah a respekt ke knihám upadá. Knihy jsou v současnosti nahrazovány internetem, televizí a rádiem. Tato a další média, o kterých se neustále hovoří a diskutuje, ovlivňují život nás všech. Přicházejí do našich domovů a my jsme je do svého života přijali s otevřenou náručí. Nám jsou nejvíce blízké hromadné sdělovací prostředky. Tato média ovlivňují naši osobnost, jednání i představy o společnosti.

Podnětem ke zpracování bakalářské práce na téma: *Knihy jako médium pro pedagožské vzdělávání pro mládež* bylo zjištění, že v současnosti děti tráví hodně času u televize a počítače a četení knih se z jejich života pomalu vytrácí.

Jak média ovlivňují život dítěte pedagožského věku? Jaké pozitivní a negativní vlivy vnášejí média do života dítěte? Jak obohacuje kniha život dítěte? Kdo má vliv na dítěte tená ství?

Jedním z cílů mé bakalářské práce bude seznámit se s médii a jejich vlivem na náš život. Upozornit nejen na jejich pozitiva a negativa, ale také poukázat na jejich působení v oblasti vzdělávání dítěte pedagožského věku. Dalším cílem mé bakalářské práce bude poukázat na knihu jako médium, které má své nenahraditelné místo v našich životech.

Teoretická část bude zpracována do dvou částí. První část se bude zabývat médii, jejich historií, přístupem, vlivem, pozitivy a negativy. Zmíním se o médiích, které působí na dítěte v průběhu života i o mediální výchově mateřské školy. Druhá část práce nás bude seznamovat s literaturou pro děti a mládež. Bude vysvětlovat její pojem, funkce, obsah, vývojové etapy, specifické rysy a formové skladby. V práci uvedu faktory ovlivňující dítěte tená ství. Objasním význam knihy jako komunikačního prostředku i jako zdroj poznání. Svě místo zde bude mít také význam knihy z hlediska psychologie.

Praktickou část práce bude tvořit výzkumné metody, které se bude zabývat vztahem rodičů a učitelů mateřských škol k médiím, především knihám, jako zdroji poznání. V práci budou využity dvě výzkumné metody: dotazník a rozhovor.

Pojem média patří v současné době mezi nejpoužívanější pojmy. Slýcháme je zejména z úst psychologů, politiků, novinářů, pedagogů aj., kteří o nich mluví v různých souvislostech a významech.

„S rozvojem lidské společnosti a civilizace rostla potřeba předání zkušeností na větší vzdálenost, nabídnout je v co nejkratším čase co nejvíce lidem i skupinám a zaznamenávat je tak, aby vydržela co nejdéle.“ (Jirák, Köpplová, 2003, str. 17)

Média dnes potkáváme na každém kroku: doma, v obchodě, na procházce, ve škole, v práci atp. Jsou to noviny, počítače, televize, billboardy, časopisy, obaly, prospekty, rozhlas, kino, telefon aj.

Média působí na každého člověka, utvářejí jeho osobnost a pohled na svět. Nejsilněji na nás působí především hromadné sdělovací prostředky: tisk, časopisy, rozhlas, televize, film, CD, DVD, videokazety, počítače, ale i telefon. Hlavním posláním médií je informovat, pomáhat, vychovávat, komunikovat mezi sebou. Každé setkání s médiem v nás zanechá nějaký pocit, dojem a nový poznatek. *„Skrytá moc médií spočívá v tom, že nepozorovaně vytváří naše prostorové a časové chování, naše nepsané normy komunikace a jednání v běžném životě a v posledku naše vnímání i myšlení, naše dny i nad je.“* (Blafek, 1995, str. 170)

Média se dnes snaží působit především v našem prospěch. Musíme si ovšem uvědomit, že jsou nositeli pravdivých, často i nepravdivých informací. To, jakým způsobem nás média informují, záleží na osobách, které jsou schopny vlivem médií ovlivnit (např. producenti, tvůrci programů a vlastníci prostředků).

Zejména rodiče, učitelé a vychovatelé jsou odpovědní za výchovu nové generace. Jsou povinni pečovat o zformování vyspělé osobnosti dítěte. Musí se vyvarovat veškerým způsobům a pokusům o nepatřlivý vliv na děti.

2.1 Historie, vývoj a rozdělení médií

Slovo médium pochází z latiny a znamená prostředek, prostředník, zprostředkující inženýr, tedy to, čím se něco zprostředkovává. (Jirák, Köpplová, 2003) Je to vše, co slouží k uchování a předání zkušeností. Do skupiny médií patří písmo, řeč, hudba, výtvarná díla, tanec, obléčení, gesta, různé typy signalizace (např. světelné signály, Morseova abeceda, vlajková abeceda, slepecké písmo) atd. Mají funkci informační, sociální, zábavnou, kulturní a politickou.

- **Horká** média: hudba, kino, televize, rozhlas atd.
- **Chladná** média: asopisy, billboardy, prospekty, dopravní prostředky atd.
- **Elektronická** média: rozhlas, počítač, video, televize, internet atd.
- **Klasická** média: všechna ostatní.

Mezi prostředky masové komunikace rozumíme masmédia (z angl. Mass media = hromadný sdělovací prostředek) rozumíme knihy, dopisy, noviny, časopisy, rozhlas a televizi, filmy a video, CD a DVD, CD-ROM, internet, telefon. Nástup masových médií rozumíme do doby 2. pol. 19. století. Masovým se médium stává tehdy, když osloví velký počet lidí, tedy masu. *„Masa je dav, ve kterém nemá jedinec –anci ovlivnit rozhodování ostatních –leďa, fe by se stal v dceťm takové setrva ně lidské hmoty.“* (Blafek, 1995, str. 243)

S postupným vývojem času prošla svým vývojem také média. Média byla nejdříve zaměřena na jeden sdělovací prostředek (zrak – fotografie), později se zaměřila na více smyslů (zrak, sluch – televize). Prošla od jednosměrné komunikace k obousměrné komunikaci a od pasivního sdělení informací k aktivnímu sdělení informací.

Masová média jsou komunikační prostředky (hromadné sdělovací prostředky), které slouží ke komunikaci v naší společnosti. Tato média směřují od jednoho média k druhému, tedy od zdroje k příjemci. Příjemce může být jeden nebo několik.

Knihá

Prvním prostředkem masové komunikace byl tisk. Až do vynalezení knihtisku se knihy opisovaly ručně nebo se tiskly pomocí rytých dřevěných bloků. Obě metody byly velmi pomalé, a proto bylo dříve k dostání jen málo knih za vysokou tržní cenu. Dovolit si je mohly jen kláštery, univerzity a nejbohatší vrstvy obyvatel.

Knihtisk založil v roce 1450 Johannes Gutenberg, který vynalezl tiskařské zařízení s pohyblivými literami. Byly to kovové formy, ze kterých bylo možno odlévat písmena ve tvaru kovových razítek.

Za nejstarší psanou knihu je považována Bible.

Knihy mají schopnost působit na velké množství obyvatel. Dnešní knihy jsou snadno dostupné, můžeme si je zakoupit v knihkupectví nebo vypůjčit v knihovně, nevědy tomu tak ale bylo.

Objevem knižnímu byly položeny základy pro vydávání novin. Noviny dříve existovaly jen v psané podobě, informovaly o jednání ve veřejných institucích, sloužily pouze pro účely zpravodajské.

Noviny byly zprvu určeny pouze pro majetné, protože pro prostý lid byly finančně nedostupné. Se vznikem společnosti špenny press se cena novin snížila a noviny se začaly prodávat i na ulici. Tisk spojoval odlišné skupiny lidí a umožňoval jim srovnávat domácí i zahraniční události.

Noviny zahrnují především zpravodajské informace o obecných nebo speciálních tématech. Mohou být publikovány jako deníky, týdeníky, měsíčníky a ročníky. Každý časopis i noviny mají svůj vzhled a svou formu. Jejich hlavní funkcí je upoutat čtenáře, proto jsou stránky novin i časopisů zřetelné s velkými titulky. Noviny mohou obsahovat politické události, ekonomii, sport, poezii, kreslené seriály, komiksy atd. Mezi vycházejícím tiskem nalezneme nejen seriózní noviny, ale i bulvární tisk.

Fotografie

Od dávnověku se lidé snažili vymyslet způsob, jak co nejvíce rozhodněji zachytit události kolem sebe. Jedním z předchůdců fotografie byla malba. Často se zaznamenávala rodinné portréty a přírodu.

První fotografii s názvem „Pohled oknem na dvůr“, která vstoupila do dějin jako nejstarší dochovaná fotografie, zhotovil roku 1826 Francouz Joseph Nicéphore Niépce.

Fotografie byla zhotovena na vyčištěnou cínovou desku pokrytá petrolejovým roztokem. Doba expozice trvala osm hodin za slunného dne. Cínovou desku sešupoval jinými podložkami, ať už sklem, mědí, zinku a stříbra. Jeho dalším snímkem se stal „Prostřední stůl“, který byl zhotoven na skleněnou desku. Právě tento snímek odstartoval řadu dalších vynálezů a výrazným způsobem přispěl k zdokonalení fotografie, kterou známe dnes.

Rozhlas

Rozhlas, často označovaný výrazem rádio, dal lidem možnost se podílet na dějstvích událostech, přímo v momentu jeho konání. Pro většinu lidí plnil funkci informační, kulturní, umleckou, vzdělávací. Umožňoval lidem smysluplně trávit volný čas, bavit se a vzdělávat.

el rozhlas n kolika zm nami.

Díve jsme mohli poslouchat rádio jen z pohodlí domova. Dnes doba výrazn pokročila, a proto si můžeme zapnout rádio kdekoliv (například v autě, v práci, při cestě na nákup, při procházce parkem atd.). Rozhlas má dvě vlastnosti, v nichž je úplně jiná než ostatní média. Dokáže své posluchače informovat rychleji a umí kouzelně vyprávět.

Mezi kladné vlastnosti rozhlasu patří jeho lidská forma. Posluchači můžeme poslouchat hlas redaktora, barvu jeho hlasu, rytmus i intonaci. Vnímáme každou odlišnost hlasu, důraz, odmlky i pauzy.

Rozhlas se stává pro mnoho lidí, kteří mají problémy s navazováním kontaktu s jinými lidmi.

Telefon a telegraf

Lidé se od nepaměti snažili komunikovat na velké vzdálenosti, ale jim nedovolil jejich vlastní hlas. Poptávali, aby předávání zpráv bylo rychlejší a jednodušší. Teprve telegraf jim to takového umožnil. Hlavní smysl telegrafu byl vnímán v politice, v průstupu obchodu a oblasti státní správy.

Informace, která měla být předána, se musela nejprve upravit, tzn. zakódovat. Přenos kódovaných zpráv na vzdálené místo byl nazván telegrafie. Nejstaršími způsoby telegrafie byly zvukové signály (bubny a tamtamy) a optická signalizace (ohňové kouřové vlajky, zrcadla).

Společně s objevením elektřiny v 17. století vznikla i možnost vysílat signály po drátech s využitím elektrického proudu. K předání zpráv elektrickým telegrafem byly zapotřebí elektrické kabely, které umožňovaly předat zprávy. Kabely však znamenaly velké omezení pro příjemce zpráv, a proto netrvalo dlouho a vznikl tzv. bezdrátový telegraf. Bezdrátový telegraf umožnil okamžitý příjem zpráv v jakémkoliv místě v dosahu vysílače.

Úplně prvním telefonem je nazýván tzv. trubkový telefon z roku 1876, který objevil čínský vynálezce Kung-Foo-Whing. Tento telefon se rozšířil především v lodní dopravě, protože zprostředkovával dobré zvukové spojení v oddělených částech lodi.

Nám známý tvar drátového telefonu s kulatým otáčivým sluchátkem vznikl na počátku 19. století. Nejprve se signál vysílal pomocí vodičů, dnes je hlas digitalizován a šíří se satelitně. Dnešní telefony pracují elektronicky a jsou vybavené různými možnými funkcemi (například telefonní seznam, záznamník, kalkulačka, dialekt atd.).

Mezi tato media m ěme za adit televizi, po ěta a domácě kino. Televize je v dne-ně dob ě pro kaěděho z něs nezbytně v c. ěivot bez televize bychom si snad uěli nedovedli p edstavit. V kaědě doměcnosti nalezneme alespo ě jednu televizi s miniměln ě ty mi programy. Dne-ně nabídka něm umoěil uje vyběrat z velkěho mnoěstvě program ě. Kaěděy program se soust edě na ur ěitou oblast po ad ě (nap ě . zěbavně po ady, sout ěle, reality show, zpravodajstvě, zahrani ně po ady atd.). N které po ady ztrěcě svoji seriěznost a smysluplnost (nap ě . n které zpravodajskě po ady se zam ějě spě-e na dramati nost a senzaci neěli na informaci samotnou).

Dal-ěm mědiem, které se nachězě ve v t-in doměcnostě, je po ěta ě. Dorozuměvěně mezi uělivatelem a po ěta ěm je oboustranně. Po ěta ě se uělivatele dotazuje (děvě mu těm moěnost volby) a odpovědě na jeho rozhodnutě. P ěi prěcěi s po ěta ěm si sami volěme program, ve kterěm nebo s kterěy chceme pracovat. M ěme hrět r zně hry, poslouchat hudbu, děvat se na film, zpracověvat seminěrněi prěcěi, surfovat po internetu aj. Svoji prěcěi m ěme kdykoliv pozastavit, uloěit do pam ěti a v libovolněy ěs se k ně vrětět.

Prost ednictvěm internetu m ěme nav-t vovat r zně tuzemskě i zahrani něi internetově strěnky, obchody, firmy, instituce atp. Jsme schopni vyhledat jakoukoliv informaci, nakupit zboěě, zjistit stav svěho finan něho ś tu a b ěhem okaměiku se spojit s osobou na opa ně stran ě zem koule.

3 P ěstup k mědiěm v sou ěsně dob ě

V sou ěsně dob ě měme moěnost vyběrat si z velkě nabědky mědiě. Měme tedy n kolik moěnostěi p ěi věb ěru svěch volno ěasověch aktivit. Kdyěl se nad těm zamysělěme, musěme si p ěiznat, ěle s mědiěi ěi u mědiěi trěvěme v t-inu svěho ěivota.

Vra ěme se ale tak o dv ě generace zp t, do doby na-ěich babi ěek. Do doby, kdy ělědně sou ěsně mědia neexistovala. Bylo to obdoběi, kdy si na sebe lidě ud ělěli ěas, vyprěv ěli si pohědky, p ěb ěhy, ob ěas si i spole n ězaspěvalěi. A prěv to něm v sou ěsně dob ě schězěi - spole n ěstrěveněy ěas s rodinou. My sami jsme si pustili mědia do svěch domov ě, trěvěme s nimi ně- volněy ěas, město toho abychom se v novali svěm blězkěy. Mědia ěm děl těm věce ovliv ějě ně- ěivot. P soběi na ně-i inteligenci, chověněi, styl oběkěněi, rozhled aj. Vyvolěvějě v něs smě-eněe emoce, ale i otup ělost a sobeckost.

médií nás přestalo bavit naslouchat vyprávění příběhu i
těm knihy. Je lepší pokračovat sledovat v televizi - v barevném provedení a se skvělým
zvukem. Média se pro nás stala dostupná i po stránce časové i finanční.

Při sledování televize jsme zahlceni tolika novými informacemi, že ani nemáme
čas o nich přemýšlet. Barva obrazu a tón slov nás zcela pohltí. Vliv televize je tak
mocný, že se mu těžko ubráníme.

4 Vliv médií na člověka

Média ovlivňují člověka, společnost, ale i celý svět. Určí chod dějin, životní
styl, politické rozhodování, chování, názory, morální hodnoty, vzdělávání atd. Mohou
nás však také uvést v omyl, klamat nás, dít i navádět k nezákonnému jednání.

Vliv médií na člověka nelze přesně dokázat. Pokud se ale o to chceme pokusit,
musíme brát v úvahu i jiné faktory, kterými jsou povaha člověka, jeho potřeby,
momentální problémy atp.

Spíše než o vlivu médií na člověka bychom měli mluvit o vlivu člověka na
člověka skrze média. Vždy jsou to lidé, kteří uvádějí samotná média do chodu.
Mluvíme zde o jedincích, kteří jsou schopni ovlivnit širokou masu lidí a bohužel ne
vždy k dobrému. Kdo ovládá média, ovládá celou společnost.

Vliv médií na lidi je tedy velký, lidé jsou však rádi a snadno ovlivňováni. Média
nás pronásledují na každém kroku: doma, v práci, na nákupu, na procházce atd.

Média svým vlivem zasahují nejen do života nás dospělých, ale také do života
děti. Jsou to právě děti, u kterých je vytvářen falešný obraz světa z televizní obrazovky
i monitoru počítače. Nejsou schopné odlišovat co je skutečné a co pouhá iluze.
Zejména reklamy navozují dojem, že lidé jsou krásní, šťastní a rodinný život je
bezchybný.

Strach z vlivu televize na děti se objevil už v moment, kdy byla televize
vynalezena. Čím je technologický rozvoj rychlejší, tím větší jsou obavy o naše děti.
Protože nabídka médií se stále zvyšuje a děti s nimi tráví svůj volný čas, stávají se méně
závislými na nás dospělých.

Média mají své kladné, ale stejně tak i záporné funkce. Jsou zdrojem informací
(dezinformací), vykládají souvztažnost a formují veřejné mínění (manipulují s veřejným
míněním), předávají informace dalším kulturám a pokolením (svým výběrem ovlivňují
kulturu negativně), nabízejí člověku zábavu (sníží úroveň zábavy).

- Mediální komunikace umožňuje přístup k moderním technologiím a manipulaci s nimi.
- Sdílují a objasňují události a fakta.
- Mediální prostředí nám napomáhá získat nové schopnosti a dovednosti.
- Televize dítěti nabízí schopnost nepřímého učení v zábavné a pitaflivé formě. Podporuje detskou zvědavost a obohacuje jeho smyslové profity.
- Schopností ovládat televizi, počítač, DVD a jinou mediální techniku napomáháme rozvoji mechanické paměti.
- Počítačové programy napomáhají rozvíjet schopnosti, které dítě potřebuje pro úspěšný vstup na základní školu.
- Počítačové hry přiblíží dítěti práci s počítačem, probouzejí obrazotvornost, zdokonalují manuální zručnost. Rozvíjí zrakové vnímání, soustředění, paměť a myšlení. Podporují i vlastnosti dítěte (trpělivost, hbitost, pocteh, pozornost, rychlé rozhodování a peditvavost).
- Mediální komunikace funguje jako záchrana před neznalostí a neinformovaností.

4. 2 Negativní vlivy médií

- Pasivní konzumace televizních programů, během které je potlačována fantazie, fyzická a smyslová aktivita dítěte. Na které dítě se nechají televizí natolik pohltit, že žijí v neskutečném světě, ve světě iluzí.
- Dlouhodobým sledováním televize a častým vysedáváním u počítače dochází k deformaci páteře (nesprávné držení těla), obezitě, zhoršení sluchu a zraku, ochabnutí svalstva i přehnanému podráždění nervového systému.
- Televizní pořady určené dětem jsou nevhodné a nepřiměřené jejich věku. Nevhodné pořady dítěte nepodporují utváření určitých morálních zásad, učí je netoleranci, soutěživosti atp.
- Při sledování příběhů a pohádek v televizi se dítě nemůže přiměřeně účastnit děje. Nemůže tak ovlivnit chůdnou svoji schopnost a dovednost jako například představitost a fantazii.
- Neobohacuje se slovní zásoba, která je omezena na pouhé výkřiky údivu.
- Na které televizní pořady nepodporují dítě k přemyšlení. Děti netrénují mozkové buňky a buňky tzv. škrábání.

televize není p ínosné pro du- evní vývoj dít te, zvlá- t
pokud je siu ovano s nev- ímavostí i lhostejností rodi .

- P i astém sledování nevhodných po ad i hraním po íta ových her dochází k napodobování nevhodného i násilného chování, které dít vidí. To m fle zp sobit, fle se dít stane imunním v i násilí.
- Ochuzují du- evní flivot nás v- ech a u í nás konzumnímu zp sobu flivota.
- D tí tráví u médií více asu nefl v p írod nebo s kamarády. Ztrácí zájem o jiné innosti.

5 Média v pr b hu flivota dít te

5. 1 Média v rodin

Asi kařd á rodina má v sou asné dob ve své domácnosti alespo jednu televizi, kterou kařd ý den minimáln jeden z len rodiny zapne na n jaký seriál i zprávy. Lze tedy íci, fle sledování televize se stalo kařd odenní sou ástí na- eho flivota.

Pro n koho je sledování televizního po adu jen ne inné a bezvýznamné zírání na obrazovku, zatímco pro jiného se televize stává zdrojem témat k diskuzi i pramenem nových informací. Na nás samotných z stává, jak ásto a jak dlouho budeme p ed televizní obrazovkou pobývat. To samé v- ak neplatí u d tí, proto fle za kařd odenní program d tí jsme zodpov dní my, dosp lí. Pokud d tí televizi sledují, musíme je nau it zvolit si správné programy a do ur ítého v ku jim ur ovat, jaký program mají sledovat. Zna nou d leřitost p íkládám tomu, aby rodi e neodkládali své d tí p ed televizní obrazovku, ale v novali se jim a spole n tráвили hezké chvíle.

V n kterých rodinách je nehezkým zvykem, fle kdyfl se p ijde dom , zapíná se automaticky televize, která b flí do doby, nefl se jde spát. Práv tyto rodiny pro d tí vytvá í málo podn tné prost edí. Záleří tedy na rodi ích, zda nechají média, aby ovliv ovala jejich dít .

Lze tedy íci, fle kařd ý rodi má ur ítý podíl na tom, kolik asu tráví jeho dít p ed televizní obrazovkou. *ř Jestlifle dít tráví hodn asu u televize i p ed monitorem po íta e, d vodem je to, fle nenachází nic a nikoho, kdo by mu umofl oval vyzkou- et si n co jiného.* (Blaflek, 1995, str. 47)

Pokud dít vyr stá v rodin , kde rodi e s d tmi diskutují, spole n si tou, volný as tráví kreativn , chovají se k d tem zodpov dn , sami se málo dívají na televizi a nevidí flivot jako nutné zlo, jsou pro d tí dobrým p íkladem. *ř ím lépe je na tom dít*

vztazích s *ir-ím* okolím, tím lépe se vyrovnává se silnými
televizními zajiškami a tím menší má sklon televizi propadat. (Blaflek, 1995, str. 170)

Naopak neblahý vliv na vývoj svého dítěte mají rodiče, kteří vládnou autoritářským stylem výchovy, řeší problémy násilím a nemají na dítě čas.

Čím nižší je vliv rodiny, tím vyšší je nepříznivé působení televize. Je tedy velice důležité trávit s dítětem dostatek času, komunikovat s ním, vědět co dítě, o co se zajímá a vychovávat jej v sebevědomém demokratickém výchovném stylu.

5. 2 Média v mateřské škole

Každé dítě má potřebu něco sdílet. Během pobytu v mateřské škole spolu dítě tráví chvíle, během nichž si vzájemně sdělují zážitky nebo o nich informují paní učitelku. Mezi každodenní témata v mateřské škole patří i rozhovory na téma televizní pohádky, pohádky, filmy i počítačové hry. Když některou pohádku dítě sledovalo více dětí, vedou mezi sebou dialog.

Dítě se s médii setkává i v mateřské škole. Mohou si vybírat z velké nabídky knih, časopisů, hudebních nahrávek, ale k dispozici mají i televizi i počítač. Dítě se v mateřské škole seznamuje s dětskou literaturou. Učí se s ní pracovat, prohlíží si ilustrace a seznamuje se s autory, naslouchá vyprávění, získává základní pravidla o morálním chování a jednání, dává se o své zážitky s ostatními, učí se pracovat s textem atd.

Učitelka mateřské školy by měla být vzdělána v oblasti výběru knih, její výběr knihy by měla odpovídat věku a výpovědnosti dítěte. Znaný děraz je kladen také na dostatečný výběr z řady literatury. Učitelka používá metodické prostředky, jakými jsou předčítání, vyprávění, interpretace, dramatizace, reprodukce atd.

Současné dítě se narodilo do informační společnosti, která očekává znalost základních dovedností z oblasti výpočetní techniky. Počítač slouží jako nová metoda pro práci s dětmi, děti si na něj zvykají a seznamují se s ním. Dítě, v jehož rodinném zázemí se počítač neobjevuje, má možnost se s ním seznámit v mateřské škole. Učitelka se stará o to, aby každé dítě mělo možnost bez rozdílu.

Speciální počítačové programy podporují rozvoj početních představ, vnímání prostoru a rozvíjí verbální dovednosti během komunikace se spoluhráči. Přispívají k rozvoji senzomotorických dovedností, podporují rozvoj chápání časových pojmů a podílí se na ochraně před specifickými poruchami učení.

la být schopna určit, jakou roli hrají média v životě dítěte. Soudíte, že děti chápou počítač v mateřské škole jako učenáku, rodiče jako nezbytnost ve vztahu k budoucnosti dítěte a dítě jako herní prostředek. Metodický portál RVP [online]. c2005, poslední revize 25. 11. 2009 [cit. 6. října 2009]. Dostupný z WWW: <http://old.rvp.cz/clanek/257>.

6 Média jako prostředek výchovy

Média, od tištěných po elektronická, náš život značně obohacují. Díky jim máme celý svět nadosah. *Šťastné putování po informačních dálnicích se stává jedním z nejvšednějších dobrodružství, jaké si lze jenom představit.* (Helus, 2004, str. 64)

Pozitivní význam médií na vývoj dítěte je úsporný důsledek speciálního edukačního programu. Multimédia (televize, video, počítač aj.) přispívají na každodenní program dítěte, na jejich zájmy, způsob chování, hodnotové systémy, úsudky a stanoviska. Každé médium podporuje vyhraněnost dítěte, dítě se stává buď závislým konzumentem, nebo cílevědomě pátrá v nabídce a vyhledává kvalitu programu, která odpovídá jeho vývojovým cílům.

6.1 Dítě a kniha a časopis

Psalé i vyprávěné slovo ovlivňuje vnitřní život dítěte, jeho city a pocity. Rozvíjí myšlení, představivost a pozornost. Poskytuje dítěti informace, zábavu, ponaučení, rozvíjí dovednosti a slovní zásobu. Uspokojuje dítěti touhu po poznání - jaké to bude, ať budou velké. Prostřednictvím knihy získává dítě odpovědi na své nezodpovězené otázky.

6.2 Televize

Televizní podoba životní oblasti znalostí a představ o světě. Televize se stává pomůckou estetické výchovy, inspirací k výuce, rozveselí nás a rozptýlí. U dítěte podněcuje chuť ke kolektivní i individuální tvůrčinnosti, vzdělává je mravně a ideově. Televize podporuje u dítěte mechanické zapamatování informací.

Šťastné vnímání celým tělem, za účasti všech smyslů a spotřebou pohrávat a dohrávat vzrušující útržky z konce programu patří ke způsobům, jak se dítě úspěšně vyrovnává s napětím a tedy jak se učí se s ním vyrovnávat i pro další život. (Blálek, 1995, str. 169)

i na její stinné stránky.

6.3 Po íta

U ení podporované po íta í otevírá nové možnosti vzd lávání handicapovaným lidem. Speciální po íta ové hry p íbliflují dít í práci s po íta em, probouzejí obrazotvornost, zdokonalují manuální zru nost. Rozvíjí zrakové a sluchové vnímání, soust ed ní, pam í my-lení. P íspívají k rozvoji trp livosti, pozornosti, soust edivosti, rychlému rozhodování atd.

7 Mediální výchova v mate ské -kole

Mediální výchovou ozna ujeme zám rné p sobení ur ítými postupy a metodami na lov ka, abychom tak zabránili vzniku informa ní propasti a nedovolili stát se subjekty masových médií. Na základ této výchovy se budeme schopni orientovat ve sv t médií a v jeho vnit ních zákonitostech. Nau íme se s médií pracovat tak, aby nám byly k ufitku. Mediální výchova je zahrnuta í v Rámcovém vzd lávacím programu.

Hlavní cíle mediální výchovy:

- vysv tlit, jak fungují média;
- objasnit, jak se média podílejí na vytvá ení významnosti;
- vysv tlit, jak fungují mediální organizace;
- charakterizovat, jak se publikum zmoc uje mediálních produkt , technologií a institucí.

Jednou z podob rozvíjení mediální výchovy v mate ské -kole jsou hry s mediální tématikou. Hra pro d í znamená nejvy-í formu svobodného u ení. P í r zných hrách d í zapojují jemnou a hrubou motoriku, emocionální a inteligen ní schopnosti. B hem her se d í seznamují se základními společ enskými rolemi a vztahy.

Jako p íklad uvádím hry, které jsem sama b hem praxe zrealizovala.

Název: Tichá po-ta

Cíl: Zvý-ít citlivost na dotek, dovolit druhému dít í dotykový kontakt.

V k d í: 4 roky a více

Organizace: Dít sedí v kruhu na zemi a jsou natočené tak, že se dívají na záda dítěte před sebou. Po kruhu si budou posílat obrázek nakreslený prstem na záda dítěte před sebou. Všichni mají zavazene o i, aby se lépe soustředily na to, ať zpráva přijde. Dítě, které dostane zprávu jako poslední, je připraveno u tabule a nakreslí na ni, co bylo jemu nakresleno na záda.

Motivační kontext a realizace: ŠN kdy se stane, že si musíme zprávu podat jinak než pomocí e i i mluvením. Myslíte si, že bychom dokázali poznat, co nám napsal na záda a poslat to dál? Zkusíme to?

Reflexe: Pokud máme v t-í po et d tí a nechceme, aby se nudily, rozdělíme kruh na dvě části (např. -átkem nebo ma-lí). Tětek uváfleme na paři dvou d tí na opa ném konci kruhu, d tí s tímto ozna ením za ínají kreslit a od nich dop edu se podává zpráva. Dítě, které přijímá zprávu jako poslední (tzn. sedí za dal-ím ozna eným dítětem), jde nakreslit, co přijalo v tiché po-t .

Název: Elektrický proud

Cíl: Zvý-it pozornost, rychlost a reakci d tí p i dotykovém kontaktu.

V k d tí: 4 roky a více

Po et d tí: 5 a více

Organizace: Dv skupiny hrá sedí podél stolu a drží se za ruce. V ele stolu sedí vedoucí hry, který drží pod stolem za ruce první leny družstev. Stisknutím rukou dává vedoucí šimpuls k et zové reakci a úkolem posledního lena je po zaregistrování stisku volnou rukou uko istit -átek lefící na stole. Vít zí družstvo, které získá d íve -átek.

Motivační kontext a realizace: ŠDnes si zahrajeme na elektrický proud, který je veden do r zných elektrických spot ebi r znou rychlostí. Do jakého spot ebi e si myslíte, že elektrický proud vede? Myslíte si, že bychom si mohli na takový elektrický proud zahrát? Zkusíme to?

Reflexe: Pokud máme v t-í po et d tí, m fleme je rozd lit na dv družstva. Družstvo, které prohraje, musí splnit n jaký úkol, který mu vít zné družstvo zadá (např. napodobit n jaké zví e, íci n jakou básni ku atd.).

PDF
Complete

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

médium, ale mnohá moderní média jsou na ni závislá (např. televize, počítač, telefon, radio atd.). Důležitá je tak mohou vyzkoušet, na jakém principu elektrika pracuje.

lního v ku

š Dít je v podstat –astné. Ale jeho –t stí mu nesta í. Chce vyzkou–et v–echny
mofnosti své existence i mofnosti, které nejsou normální cestou realizovatelné. A práv
zde by se m la uplatnit literatura.õ (íha, 1978, str. 5)

P ed–kolní v k dít te zahrnuje období od dovr–ení t etího roku flivota do ve v ku
–esti (sedmi) let. V tomto období má kniha v flivot dít te své nezastupitelné místo.
Literární texty u dít te rozvíjí intelektuální, emocionální, smyslový a estetický vývoj.
Podn cují fantazii a tvo ivost, vzbuzují chu poznávat a objevovat, ur ují kritéria
mravního a estetického hodnocení. Literatura vzd lává d ti a mládefl, u í je gramatická
pravidla, obohacuje a upev uje slovní zásobu. Literatura také napomáhá formování
osobnosti jedince. Um lecké slovo rozvíjí vyjad ovací schopnosti a uv domování si
krásky eského (rodného) jazyka. Kniha se stává zdrojem poznávání okolního sv ta, ale i
poznání sebe sama.

Toto období je p edev–ím obdobím her. Kniha v rukou dít te je jako jedna z jeho
hra ek. Dít zpo átku nemá pot ebu znát text, i jinak poznávat obsah knihy. Zajímá ho
pouze to, jak se dá kniha vyuffít p i h e. Afl postupem asu se u dít te objevuje pot eba
poznávat. Dít nás šzasypáváõ mnofstvím otázek: šCo to je? Co je tam napsané?
O em je ta pohádka? Co je to tam za obrázky? K emu se kníflka pouffívá?õ atd.

Dít si postupem asu vytvá í k literatu e citový vztah, který závisí na výb ru
vhodné literatury. Výb rem vhodné knihy jsou pov ení rodi e a u itelé, kterým byl
tento nelehký úkol sv en. Na jejich výb ru závisí, zda bude vztah dít te ke knize
ovlivn n pozitivn í negativn . Pokud u dít te vybudují kladný vztah k literatu e,
p isp jí tak k efektivní p íprav na základní –kolu a dít zároveň získá silnou motivaci
ke tení.

9 Literatura pro d ti a mládefl

9.1 Pojem a funkce

Literatura pro d ti, jejífl synonyma literatura pro d ti a mládefl i d tská
literatura, ozna uje literární tvorbu ur enou pro d ti do patnácti let v ku.

Literaturou pro d ti ozna ujeme literaturu, která byla a je pro d ti zám rn
vytvo ena. Zahrnujeme do ní nejen literaturu pro mládefl (tzv. literaturu intencionální),
ale také literaturu pro dosp lé tená e (tzv. literaturu neintencionální), kterou si mládefl
p isvojila.

...ního funkcí, např. funkci estetickou, poznávací, výchovnou, terapeutickou i dokonce diagnostickou. *Šťastně ednictvím výchovných funkcí vede literatura dítě k pěstování, ovlivňuje názory jedince, prohlubuje jeho city, pomáhá při kulturním vývoji a formuje estetický vkus.* (Opravilová, 1984, str. 6)

9. 2 Obsah literatury

Obsahovou strukturu literatury pro děti tvoří lidová slovesnost, lidová tvorba intencionální a neintencionální.

Lidová slovesnost vznikla před mnoha a mnoha lety. Bylo to v době, kdy ještě nebylo známo písmo. Tvořila se a rozvíjela ústním podáním, bez rozlišení dospělých a nedospělých posluchačů. Její vznik souvisel s potřebou sdělovat si různé informace. Tvořila se formou lidových vyprávění, pohádek, písní, povídek, říkadla, zvířecích pohádek a jiných forem.

Literární tvorba intencionální je určena dětem a mládeži. Autor své dílo připisuje nejen psychice a mentalitě dítěte, ale i jeho věkovým zvláštnostem. Snáší se respektovat dítětskou osobnost, dosáhnout jejího hlubšího poznání, ovlivnění a rozvíjení.

Literární tvorba neintencionální byla původně určena pro dospělé děti, ale děti si jí postupem času přisvojili. Tato tvorba vstoupila do literatury pro děti buď spontánně, na základě momentálního rozhodnutí dítěte, nebo pedagogickým výběrem. Mezi literaturu neintencionální řadíme například: pohádky H. Ch. Andersena, Malý princ A. de Saint Exupéry, Robinson Crusoe D. Defoe, Babička B. Němcové atd.

9. 3 Vývojové etapy

Předškolní etapa:

- předškolní věk: mladší (do 3 let)
starší (3 až 6 let)

Školní etapy:

- mladší školní věk: 1. fáze (6 až 8 let)
(prepubescentní) 2. fáze (9 až 10 let)
- starší školní věk: 1. fáze (11 až 12 let)
(pubescentní) 2. fáze (13 až 15 let)

apami nejsou stanoveny přesné hranice, etapy se dle spíše
podle momentálního zájmu

9. 4 Specifické rysy

Čím nižší je věková hranice, tím zřetelnější jsou specifické rysy dětských knih. Specifická vlastnost literatury vychází z pochopení dětského světa a jeho potřeb. Potvrzuje se, že neexistuje rozdíl mezi dětskou literaturou pro děti a literaturou pro dospělé. Pokud dětským dětem představíme stejný svět, stejné lidi, prostředí, pocity a zážitky jako dětem dospělým, jejich zobrazení bude vždy jiné. Dětské myšlení je spíše fantazijní, kdežto myšlení dospělých vychází z reálných zkušeností a logických úvah.

Specifická vlastnost literatury pro děti a mládež je určena určitými rysy, které se liší od rysů v literatuře pro dospělé.

V literatuře pro děti a mládež nalezneme především tyto znaky:

- literární postava je charakterizována malým počtem znaků nebo znaky jediným;
- dětský svět preferuje rozdělení postav na kladné a záporné;
- dětské postavy jsou zřetelně odlišné;
- literární postavy jsou v kův blízké dětskému světu;
- literární texty pro dětské svět jsou krátké s jednoduchou skladbou;
- literární dílo obsahuje méně úvahových i popisných úryvků;
- děj se rozvíjí rychle a jasně;
- závěr bývá harmonický.

9. 5 fiánrová skladba

fiánry literatury pro děti a mládež jsou velmi těsně spjaty s psychikou dítěte v jednotlivých stádiích jeho vývoje i s průběhem jejich individuálního vývoje. Dětský svět vnímá především v čisté souvislosti, zdlouhavé líčení jej neupoutá.

ŠD ti si vytvářejí konkrétní představy o jednotlivých fiánrech na základě vlastních poslechových a čtenářských zkušeností. Jíli v útlém věku tak poznají pohádku, bajku, úkadlo, rozpoúvadlo nebo příběhy ze života a dovedou snadno formálně rozlišit poezii od prózy, i když jim je to chybí teoretické zázemí. (Toman, 1992, str. 53)

ního období adíme: d tský slovesný folklór, autorskou poezii pro u u, autorskou pohádku, lidovou pohádku, p íb hovou prózu ze flivota d tí, prózu s p írodní tematikou, um leckonau nou prózu, bajku, pov st, kníflky-hra ky, leporela, alba, omalovánky, loutkové hry.

9. 5. 1 fiánrové len ní literatury pro d tí a mládeft:

P ed tená ské etapy:

1. p ed-kolní v k mlad-í:
 - poezie - íkadla, rozpo itadla, ukolébavky, -kádlivky, jazykolamy, pop vky, hádanky;
 - um lecko-nau né knihy - kniflní hra ky, leporela, obrázkové publikace, alba;
2. p ed-kolní v k star-í:
 - poezie - íkadla, rozpo itadla, ukolébavky, -kádlivky, jazykolamy, pop vky, hádanky;
 - autorské a lidové pohádky (zví ecí, kouzelné);
 - jednoduché p íb hy ze flivota d tí;
 - um lecko-nau né knihy - kniflní hra ky, leporela, obrázkové publikace, alba, pracovní se-íta, omalovánky, vyst ihovánky, d tské encyklopedie;
 - d tské lidové a loutkové hry.

tená ské etapy

1. mlad-í -kolní v k:
 - poezie - íkadla, rozpo itadla, ukolébavky, -kádlivky, jazykolamy, pop vky, hádanky;
 - autorské a lidové pohádky (zví ecí, kouzelné, novelistické, partijní, ver-ované);
 - pov sti;
 - povídky ze sou asného flivota d tí, povídky s historickou í p írodní tematikou;
 - um lecko-nau né knihy - obrázkové publikace, alba, pracovní se-íta, vyst ihovánky, d tské encyklopedie;
 - lidové a loutkové hry;

- povídky;
- historická a fivotopisná próza;
- p íb hová próza (povídky, novely, romány) ze sou asného fivota d tí;
- próza s dív ím a s chlapeckým hrdinou;
- dobrodrufná a v decko-fantastická literatura, cestopisy;
- literatura faktu (alba, reportáfle, encyklopedie r zného druhu).

9. 5. 2 íánry d tské literatury

D tský slovesný folklór

Za d tský slovesný folklór pokládáme r zné slovesné, dramatické, hudební a tane ní projevy, které se slu ují s fivotními pot ebami, lidovým prost edím, výchovou a vývojem d tské osobnosti. Podstatnou roli sehrává slovesný folklór p i t lesné, rozumové a mravní výchov d tí.

D tský slovesný folklór d líme na ty i oblasti:

1. oblast ur ená d tem a dosp lým obsahuje p ísloví, po ekadla (pranostiky, lidová r ení) a lidové písn ;
2. oblast p vodn ur ená pro dosp lé obsahuje za íkadla, báje, pov sti, pohádky a bajky;
3. oblast vytvá eli dosp lí pro nejmen-í a pat í sem lidová íkadla, hádanky, ukolébavky;
4. oblast vznikla jako momentální vyjád ení d tí p i hrách nebo spole ném kontaktu.

Auto i d tského slovesného folklóru:

Karel Jaromír Erben ó íkej si a hraj

Bofena N mcová ó Národní báchorky a pov sti

Franti-ek Ladislav elakovský

Old ich Syrovátka ó B flél z lesa zají ek

Josef Brukner ó Klí od království

Autorská poezie pro d tí

Poezie je básnictví, pat í k základním flánr m d tské etby. Autor poezie je ozna ován za básníka, resp. básní ku. Svými specifickými rysy odpovídá osobním

í v p ed-kolním. Dít upoutá svojí vst ícností, jazykovou formou (zvukomarebnost, rytmem, rýmem) a obrazností (personifikace, nonses, h í ka). Poezii d líme na epickou, lyrickou a lyricko-epickou. Epická poezie má d j, lyrická poezie nemá d j, snaží se vystihnout náladu a pocity. V lyricko-epické poezii je d j potla en, ale p esto je v t-inou patrný.

Auto i autorské poezie:

Franti-ek Hrubín ó Tpalí ek ver- a pohádek

Josef Václav Sládek ó Zvony a Zvonky

Karel Václav Rais ó D tský ráj

Josef Kofí-ek ó Polámal se Mravene ek

Josef fiá ek ó Aprílová -kola

Autorská (um lá) pohádka

Autorská pohádka je vlastní prací autora, který do d je zasahuje tematicky, kompozi n a jazykov . Vná-í do ní netradi ní, nové a ovlivující nám ty, motivy, postupy a jazykové prost edky. Do autorské pohádky adíme také pohádky parodijní, novelistické, nonsensové a sociální (proletá ské).

Auto i autorských pohádek:

Josef Lada ó Nezbedné pohádky

Karel Polá ek ó Edudant a Francimor

Vladislav Van ura ó Kubula a Kuba Kubikula

Václav tvrtek ó Rumcajs

Ji í Mahen ó Dvanáct pohádek

Lidová pohádka

Lidová pohádka má dominantní pozici, protofle odpovídá mentalit , pot ebám a zájm m d tského tená e. Byla p vodn ur ená d tským poslucha m, ale postupem asu se za adila do literatury pro d ti. Jedná se o epickou formu ústní lidové slovesnosti. Podstatou p vodní lidové pohádky byl smy-lený p íb h, odehrávající se v nereálném prost edí s nereálnými postavami a d jem. Nejd leffit j-í roli mají pohádkové postavy, jejichfl vlastnosti jsou p edem dány. Postavy jsou zalofeny na principu protikladu. V pohádce vfdy vít zí dobro nad zlem.

Bohena Němcová o O uvanacti m sí kách
Karel Jaromír Erben o T i zlaté vlasy d da V-ev da
Václav Ren o Perníková chaloupka
Ji í Horák o eský Honza
Viera Janasová o O princezn Modroo ce a jiné pohádky

P íb hová próza ze íivota d tí

Hlavní postavou p íb hu je d tský hrdina. P íb h zachycuje pr b h kařdodenního íivota, jeho radosti a strasti. Prost ednictvím d tského hrdiny se má dít rychleji v lenit do d je a spolu s hrdinou poznávat okolní sv t. D tí se asto s hrdinou ztotořl ují a mají ho za sv j vzor.

P íb hová próza ze íivota d tí obsahuje n kolik útvar , flánrových forem a typ (povídka, novela, román aj.). Odehrává se v minulosti, sou asnosti i budoucnosti.

Cílem autorova snaření je p íblířit dít ti sv t dosp lých d tskýmá o ima. Rozvíjí osobnost dít te a pomáhá jí s e-ením mezilidských vztah .

Auto i p íb hové prózy ze íivota d tí:

Bohumil íha o Honzíkova cesta
Eduard Peti-ka o Martínkova ítanka
Ivona B ezinová - Mimínek
Markéta Zinnerová o Je p kné mít brat í ka
Zden k Sv rák o Tatínku, ta se ti povedla

Próza s p írodní tématikou

Základem této prózy je vztah mezi lov kem a p írodou, spojený citem a poznáním. Próza s p írodní tématikou m ře být pochopena jako reálný i polid-t ný p íb h, jako vypráv ní o spole ných osudech lidí a zví at.

Auto i prózy s p írodní tématikou:

Jan Karafiát o Brou ci
Josef apek o Povídání o pejskovi a ko i ce
Daisy Mrázková o Haló, Jáci ku
Ond ej Sekora o Ferda Mravenec
Karel apek o Dá-enka ili íivot -t n te

Um leckonau na próza se zahrnuje do literatury faktu. P iná-í p edev-ím konkrétní informace o ur ítém jevu objektivní skute nosti. Plní roli poznávací funkce. Pod izuje se jí volba tématu, textové výstavby i jazykové prost edky. Získané informace jsou ovliv ovány autorem a jeho názory.

Specifikou um leckonau né prózy je sd lování informací prost ednictvím emocionálního a estetického zážitku (p ístupn , podn tn , názorov), který odpovídá na dosud nezodpov zené otázky díte.

Auto i um leckonau né prózy:

Bohumil íha ó D tská encyklopedie

Ladislav Stehlík, Josef Lada ó Ladovy veselé u ebnice

Franti-ek Nepil ó Povídky

Ch. Baradeauová, G. Finifterová ó Co je-t nevím

Ji í ía ek ó ía kova encyklopedie pro flá ky

Bajka

Bajka byla p vodn ur ena dosp lému poslucha i, od po átku 19. století se stala sou ástí intencionální literatury pro d ti a mládefl.

Bajka je krátké ver-ované vypráv ní jednoduchého alegorického p íb hu, ve kterém vystupují antropomorfizovaná zví ata, rostliny nebo v ci. Zví ecí postavy získávají lidské vlastnosti, které se pro n stávají typické (nap . chytrá jako li-ka). Chovají se a jednají jako lidé, z jejich chování pro tená e plyne ur íté mravní ponau ení.

Auto i bajek:

Josef Lada ó O chytré kmot e li-ce

Old ich Syrovátka ó Nejkrásn j-í bajky pro nejmen-í

Jean de la Fontaine ó Bajky

Jan arek ó Bajky o nástrojích

Milo-Macourek ó Láska a d lová koule (povídky a bajky)

Pov st je krátká epický útvar s jednoduchým dějem a zápletkou. Pov st vzniká na základě podložených informací. Námětem bývá skutečná událost, která se v minulosti stala na určitém místě v určité době.

Máme dva druhy pověstí: lidové a umělé. Lidová pověst se dostávala do národního písemnictví v době národního obrození a je určena dospělým. Zatímco umělá pověst čerpal z starých kronik, legend a mýtů. Umělá pověst je určena pro děti i dospělé, které seznamuje s historií.

Auto i pov stí:

Oldřich Syrovátka o Brunclík a lev

Hana Dosková o Diogenes v sudu, Damokl v meči

Martina Drijverová o české pověstí pro malé děti

Ivan Olbracht o Biblické příběhy

Božena Němcová o Národní báchorky a pověstí

10 Faktory ovlivňující dětské těné ství

10.1 Kultura

Kultura je znak, kterým se národnosti mohou mezi sebou lišit. Minority, které žijí na našem území, od nás nejsou ve vnějšcích znacích příliš odlišné, ale přesto mají svoji minulost, kulturu, tradici a své zkušenosti. Můžeme tedy říci, že každý z nás vyrůstá v určité kultuře. Každá kultura má svůj jazyk, své tradice, hodnoty, vnímání, předsudky, komunikační styl a cíle výchovy. Tyto faktory ovlivňují výchovu dítěte od počátku.

10.2 Rodina

Rodiče a ostatní členové rodiny se podílí na těné ské výchově dítěte. Rodiče jsou dítěti vzorem, jenž dítě napodobuje a od nich hoří se učít. Rodina je pro těné významnější než škola. Společně strávené chvíle nad knihou pozitivně ovlivňují další těné ské návyky dítěte.

Vyprávění nebo předčítání pohádek má pro vývoj dítěte mnohem větší význam než sledování pohádky v televizi. Výhoda předčítání je v tom, že můžeme kdykoliv přizpůsobit dynamiku vyprávění momentálním reakcím dítěte. V rodinách, kde se hodně čte, má dítě větší možnost stát se dobrým těné em. Domácnosti, ve kterých se

–t vují se knihovny, se tení stává pro dít automatické a p rozene.

10. 3 Mate ská –kola

U itelka mate ské –koly ovliv uje prvotní výb r knihy dít te. Vybírá knihu podle toho, která ho upoutá, na kterou je nalad no. D ti by m ly mít neomezený p ístup ke knihám a asopis m kdykoliv v pr b hu dne.

V mate ských –kolách jsou organizovány r zné programy, které podporují rozvoj tení. Nap .: vypráv ní, p ed ítání, recitace, dramatizace, rozhovor s d tmi o knihách, náv–t va knihovny, posezení s rodi i a informování o d tské literatu e aj.

Jako jsou rodi e pro d ti vzorem doma, tak je u itelka pro d ti vzorem v mate ské –kole.

10. 4 Televize

Ve volném ase d ti nej ast ji sledují televizi. Dlouhodobé sledování televize nep íspívá ke zdravému vývoji dít te. D ti ztrácí touhu poznávat n co nového, vymý–let a tvo it. Slovní zásoba dít te není obohacována a její nedostatek se projevuje ve vyjad ovacích schopnostech. Nadbytek informací potla uje fantazii, otupuje pam a schopnost soust edit se. Prost ednictvím televize m fle na dít p sobit i násilí, které d ti nev domky napodobují. Neomezené sledování televize vede k tomu, fle dít nemá as na knihu, protofle neustále vysedává u televize.

10. 5 Po íta

Po íta nabízí d tem zábavu a mofnost získat informace prost ednictvím internetu. První zku–enost, kterou dít získá je prost ednictvím po íta ových her. Pro kařdou v kovou skupinu jsou vytvo ené specifické po íta ové hry. D ti se prost ednictvím her nau í pracovat s po íta em. Kařdá práce s po íta em by m la být asov omezena, aby dít po íta i nepodlehlo a aby m lo as i na jiné aktivity.

11 Kniha jako komunika ní prost edek

Nejmen–í d ti vnímají knihu jako hra ku, se kterou si hrají. Kdyfl je hra ka za n jaký as omrzí, odloří ji a hrají si s ni ím jiným. I p es tento nezájem bychom m li knihu n kdy vzít do ruky, otev ít ji a p ed ítat z ní.

ivním si dítě osvojuje mateřský jazyk. Jazyk musíme rozvíjet od prvních dnů života dítěte. Prostřednictvím jazyka se učíme dorozumívat, poznávat, myslet a uvědomovat si sebe sama i svět kolem nás. První slova získávají děti od nás dospělých.

Šknífk, kterou si s dítětem prohlížíte, kterou mu vyprávíte i později předčítáte, dává vašemu rozhovoru možnost, je-li vám pomáhají, abyste rozvinutou řečí vzbudili v duši dítěte pocit porozumění, nápad, myšlenku, důvtip a radost. (Havličková, 1987, str. 13)

Skrze rozhovor dítě získává důležité informace o okolním světě a o vnitřním světě druhých. Rodiče by měli být seznamováni s knihami, se kterými přichází dítě v mateřské škole do styku. Zjistí tak, co se v mateřské škole jejich dítě učí, jakou jim paní učitelka četla pohádku před spaním, které knihy jejich dítě zná, atd. Během společně strávených chvil si budou moci o těchto knihách povídat.

Základní funkce náeho komunikování jsou:

1. informovat o předat zprávu, doplnit jinou, oznámit, prohlásit atd.
2. instruovat o navést, zasvětit, naučit, dát povel atd.
3. přesvědčit, aby adresát (po)změnil názor o získat někoho na svou stranu, zmanipulovat, ovlivnit atd.
4. pobavit o rozveselit druhého, rozveselit sebe, rozptýlit, popovídat si atd.

12 Kniha jako zdroj poznání

Kniha by měla dítěti sloužit jako tzv. zásobník informací, zkušeností, citových zážitků atp. Literatura dítěte provází svět dítěte dospělých, stává se v jeho rukách hrou. Hrou, která posiluje jeho sebevědomí a upozorňuje jej na smysl jeho života.

Umohl učet mu poznávat okolní svět i sebe sama. Prostřednictvím příběhu i pohádek získává poznatky o rodině, přírodě, mezilidských vztazích, pověrách, tradicích aj. Literatura dítěti nabízí prostředky, kterými uspokojí svoji přirozenou zvědavost. Získává v nich mnoho odpovědí na své nezodpovězené otázky, poznává dosud nepoznané a chápe okolnosti dosud neobjasněné.

Výraznou funkci má kniha v období otázek, tehdy je jednoduší dítěti něco vysvětlit pomocí obrázků v knize, než pouze slovním výkladem i popisem. Předčítání tedy spojujeme s prohlížením ilustrací. Ilustrace dítěti upřesní informace

zii. Pokud není fantazie rozvíjena, zůstává prázdná. Je tedy zřejmé, že ilustrace tvoří nedílnou součást každé dětské knihy, především v předškolním období.

13 Význam knihy z hlediska psychologie

Jak už jsme se z předchozích stránek dozvěděli, kniha má důležité místo ve vývoji, výchově a vzdělávání dítěte. Nejen ilustrace, ale i text působí na jeho psychiku. Pohádka je dětské psychice velmi blízká, dává dítěti jistý pocit ústřednosti, porozumění a odpovídá na základní psychické potřeby dítěte. Mezi tyto psychické potřeby patří vztah s rodinou, pocit bezpečí a jistoty, lásku aj.

Čtením a vyprávěním pohádek vkládáme do příběhu své pocity, které mají pro dítě nenahraditelný sociální význam. Prohlížením ilustrací a předčítáním knihy dítě seznamujeme s okolním světem i se sebou sama.

Dětské pohádky a příběhy odtem přibližují vztahy mezi lidmi, tradice, životní problémy a běžný koloběh života. Poukazují na životní radosti i starosti, na to dobré a zlé, s kterým se dítě v průběhu svého dospívání setká. Pohádky dítěti umožní pochopit svět dospělých. Svět, ve kterém dítě žije zpočátku tápou, který je pro něj chaotický. Pohádky vnášejí do života dítěte smysl a řád.

Během pohádky se dítě nechává dle svého pohledu a prožívá ho, jako by byl skutečný. Ofiřuje se, nečinně, vdechuje nečinným životem, vtahuje se do hlavních hrdinů aj. Dítě hledá v knize svého hrdinu, svůj vzor, ztotožňuje se s ním a představuje si ho jako sama sebe. Oblíbení hrdinové jsou častými vzory napodobování, chování a prožívání dítěte. Pohádkové postavy pomáhají dítěti řešit a vyřešit problémy, které byly pro dítě zpočátku neřešitelné.

14 Vztah mezi dítětem, dospělým a knihou

Dítě je zpočátku pouze posluchač, který vyhovává slůvkům zprostředkovatele. Zprostředkovatelem se dítěti stává jemu blízká osoba, zejména rodiče. Může to také být například babička, tetička nebo starší sestra, která jífl umí říct.

Čtení vyprávění a předčítání je pro dítě nenahraditelné. Během těchto činností vznikají určité psychické vazby. Jsou to společné chvíle, pocit vzájemnosti, důvěry a porozumění, během nichž se vytváří pevnější pouto mezi dítětem a dospělým.

na se dít u í lásce ke knihám, literárnímu a umleckému slovu, vypravování a naslouchání. Literatura dít tem poskytuje hotové informace, zábavu, napětí, porozumění psanému slovu a rozvíjí tení. Pohádky dít jem poskytují dlefité psychické podnety, mají význam: výchovný, poznávací, vzdělávací a terapeutický.

Rodi je první osoba, která seznamuje dít s knihami. Poskytuje mu vhodný výběr, množství a především kvalitu knih.

Dít je možné seznamovat s knihou kdykoliv. fiádné dít není příliš malé. I nejmenší dít se mohou seznamovat s knihou, bu listováním v knize, nebo jejím předčítáním. Dít si nevystaí jen s tím, že mu knihu do ruky vložíme, je dlefité mu z ní také předčítat, popisovat obrázky a vyprávět krátké příběhy. Dít v předčkolním vku jsou schopné vyprávět krátkou pohádku a íkanku. Mají tak dobrou paměť, že kdykoliv se při předčítání pohádky přeekneme, okamžitě nás upozorní na chybu, které jsme se dopustili.

Dít, kterým je předčítáno, si často spojují chvíle tení s okamžiky, na které se předem těí. Chvíle strávené s rodií a jinou blízkou osobou dít em přináí minuty radosti a nezapomenutelné zážitky.

15 Jak seznamovat dít s knihou

1. Pokud si dít nechce prohlíftet knihu, nenutíme ho.
2. Při prvním pouftí knihy máme dít ve své blízkosti (např. dít nám sedí na klíně). Společně otáčíme stránky a popisujeme si, co na obrázku vidíme.
3. Netrestáme a nenapomínáme dít zato, že se knize zcela nevnuje. Při prvním seznámení s knihou dít v t-inou dává najevo své emoce (např. bouchá ruí kama do knihy, rychle otáčí).
4. Pro záátek vyuftíváme knihy s pevnou vazbou a leporela.
5. Snadíme se, aby dít bylo schopné prohlíftet si knihu je-t předtím, než je schopné se o ni samo postarat.
6. Prohlíftení knih stídáme s pohybovými hrami.
7. Knihu si prohlíftíme s dít em tehdy, když je dít klidné a odpoatě.
8. Při prohlíftení knihy hrajeme s dít em různé hry na ptaní: šCo je na obrázku? Kdo to je? Jakou má sluníko barvu? Ukaf mi, kde je na obrázku koíka? atd.

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

tem hru na ptaní a dít nám není schopné odpov d t na otázku, neustane no. Naopak mu pomáháme a zodpovídáme jeho p ípadné dotazy.

10. Knihy necháváme v blízkosti dít te, aby si je mohlo kdykoliv prohlédnou i vyuffít ke své h e (nap . jako plot kolem zví átek).

16 Cíl praktické části

Jedním z cílů mé praktické části v bakalářské práci je získat informace od rodičů a učitelů mateřských škol o znalosti médií a jejich využití při edukaci dětí předškolního věku. Dalším cílem je zjistit, zda rodiče a učitelé mateřských škol využívají knihy jako vzdělávací prostředek pro výchovu a vzdělávání.

17 Předpoklady

Rodiče

- Předpokládám, že rodiče mají základní znalosti o významu médií. Setkávají se s médii v každodenním životě a využívají je při edukaci svých dětí.
- Předpokládám, že rodiče využívají při vzdělávání svých dětí knihy, jako jeden z možných vzdělávacích prostředků.
- Předpokládám, že rodiče upřednostují české autory před zahraničními a že jsou spokojeni s nabídkou dnešních titulů.
- Předpokládám, že rodiče považují knihy za nedílnou součást dětství.

Učitelé mateřských škol

- Předpokládám, že učitelé mateřských škol mají základní znalosti o významu médií. Setkávají se s médii v každodenním životě a využívají je při edukaci dětí v mateřské škole.
- Předpokládám, že nejpoužívanějším médiem v mateřské škole je kniha. Domnívám se, že děti mají ke knihám volný přístup a že mají možnost se s nimi setkat při různých činnostech.
- Předpokládám, že učitelé mateřských škol upřednostují české autory před zahraničními a že považují knihu za nedílnou součást dětství.
- Předpokládám, že učitelé mateřských škol se informují o nových publikacích prostřednictvím rodičů a poskytují rodičům nové informace o literatuře.

Ve svém výzkumu jsem porovnávala ty i b fíné mate ské –koly: MTMZeyerova eské Bud jovice, MTMSluní ko Vod any, MTMSluní ko T ebo , MTMMa ZTMHlubo–. V kařdé z t chto mate ských –kol jsem osobn rozdala rodi m dotazníky a s pedagogy jsem ud lala rozhovor.

Rodi m jsem rozdala p es sto strukturovaných dotazníku, v kařdém dotazníku bylo patnáct otázek. Návratnost ze strany rodi inila 66 %. S pedagogy jsem vedla p edem p ipravený rozhovor o patnácti otázkách. Jejich spolupráce se mnou byla stoprocentní. To znamená, ře v–echny oslovené u itelky mi daly mořnost uskute nit mé výzkumné –et ení.

19 Pouřité výzkumné metody

19.1 Dotazník

Dotazníková metoda je ur ena k hromadnému získávání údaj od velkého po tu jedinc za pom rn krátkou dobu. Slouřří k získávání názor a informací od dotazovaných osob. Dotazník sice klade zna né nároky na ochotu dotazovaného, nicmén anonymita odpov dí je zde zaru ena.

Dotazník je formulá s otázkami, na n řl respondenti odpovídají, p ípadn také obsahují varianty jejich odpov dí. P i vypl ování dotazníku mají respondenti mořnost na n které otázky neodpovídat. Návratnost dotazníku není p řili– velká. V dotazníku nezáleřří na kvantit otázek, ale na jejich kvalit .

Výhody dotazníkové metody:

- Ú inná metoda, která zahrne veliký po et jedinc p i relativn malých nákladech.
- Umohl uje snadno získat informace od velkého po tu jedinc za krátký as.
- Anonymita je p esv d ivá.
- Na rozdíl od jiných výzkumných metod je dotazník jednoduchý na vypln ní, a pokud jsou otázky polořeny srozumiteln , není asov náro ný.

Nevýhody dotazníkové metody:

- Návratnost dotazníku je velmi nízká.
- Dotazník klade nároky na ochotu dotazovaného.

mohou být nepravdivé i zmanipulované.

19. 2 Rozhovor

Metoda rozhovoru (interview) je založena na verbální komunikaci výzkumného pracovníka s recipientem nebo s více recipienty. Při rozhovoru má výzkumný pracovník možnost pobídnout recipienta k informacím, které potřebuje získat. Velký důraz je kladen na přípravu rozhovoru. Rozhovor začínáme obecnými otázkami, postupně přejdeme k otázkám speciálním a teprve poté klademe hlavní otázky, které jsou předmětem zkoumání. Nejdelší je stylizovat otázky tak, aby obsahovaly hypotézu výzkumu.

Podle počtu osob, které se rozhovoru účastní, rozlišujeme rozhovory na individuální a skupinové. Podle skladby otázek rozlišujeme rozhovor standardizovaný (strukturovaný), polostandardizovaný a nestandardizovaný (nestrukturovaný).

Výhody rozhovoru:

- Klade vysoké nároky na recipienta, pro kterého je obtížné vynechat odpovědi na některé otázky.
- Rozsah úspěšných rozhovorů je podstatně vyšší než návratnost dotazníku.
- Při rozhovoru jsme si jisti, že se dotazujeme osoby, která byla vybrána do vzorku.

Nevýhody rozhovoru:

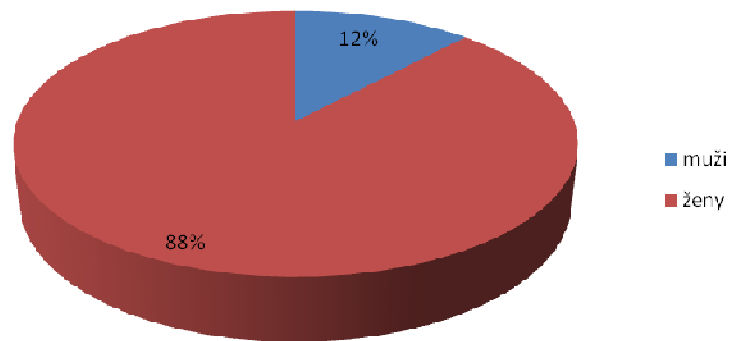
- U rozhovoru je anonymita pro respondenty málo přesvědčivá.
- Výzkum je časově náročný, a pokud je materiálně rozsáhlý, tak je i nákladný.
- Rozhovor patří mezi pracné a nákladné techniky.
- Při rozhovoru je vždy výhodou zkušený tazatel, který výzkum provádí.

20.1 Výsledky získané z dotazník pro rodi e

1. Pohlaví:

První otázku zodpovědli v rámci dotazování, což činilo 12 % mužů a 88 % žen.

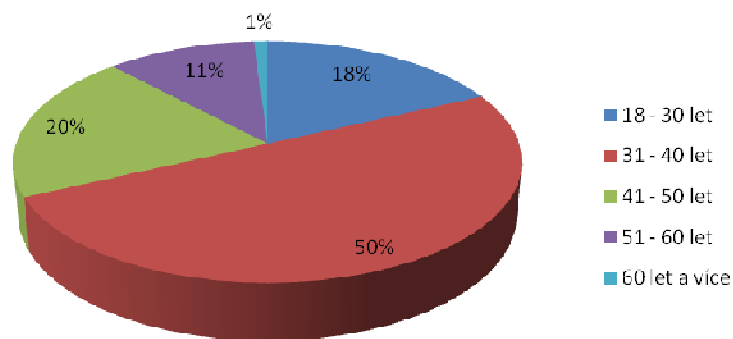
Obr. 1

2. Věk:

Z druhé otázky vyplývá, že nejvíce recipient je ve věku 31 - 40 let.

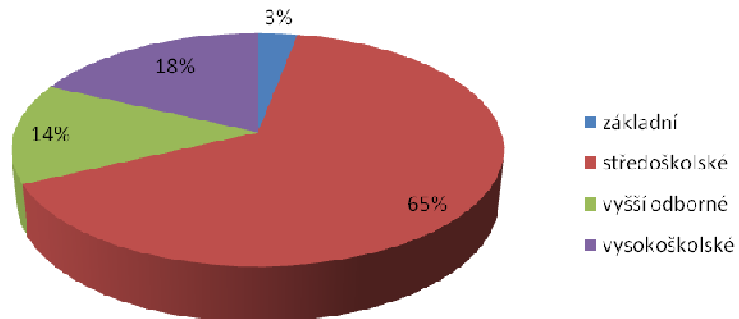
Obr. 2

vyššího dosaženého vzdělání:

Ze této otázky bylo zjištěno, že nejvíce rodičů má střední vzdělání.

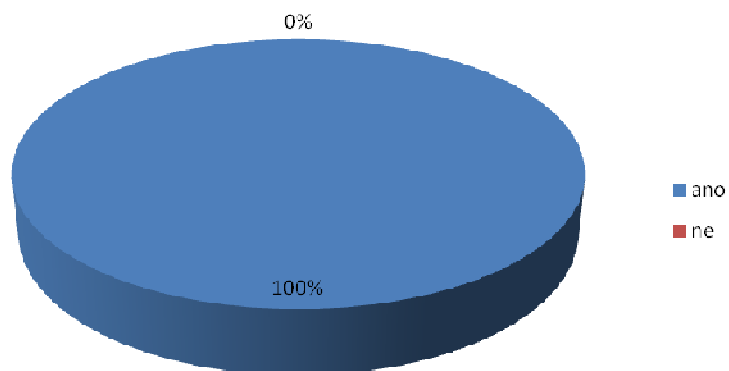
Obr. 3

4. Setkal/setkala jste se již s pojmem médium - média?

Na tuto otázku odpovídali všichni respondenti kladně.

Obr. 4

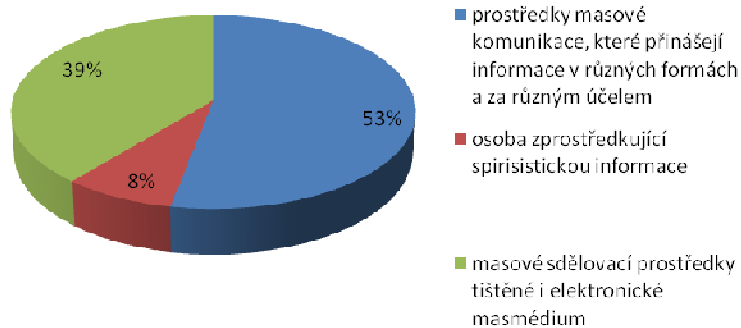

e Vás znamená:

Na pátou otázku odpovídali respondenti, t emi mořnostmi. T i mořnosti si vybralo p t dotazovaných, cořl iní pouze 8 % ze v-ech. Dv mořnosti vybralo ty icet jedna dotazovaných, cořl iní 62 % a jednou mořností odpov d lo dvacet dotazovaných, cořl iní 30 % ze v-ech.

Nej ast j-í odpov dí byla mořnost A, kterou vybralo 53 % respondent . Druhou nej ast ji volenou odpov dí byla mořnost C, kterou vybralo 39 % respondent . Nejmén volenou odpov dí byla mořnost B, kterou zvolilo pouhých 8 % dotazovaných.

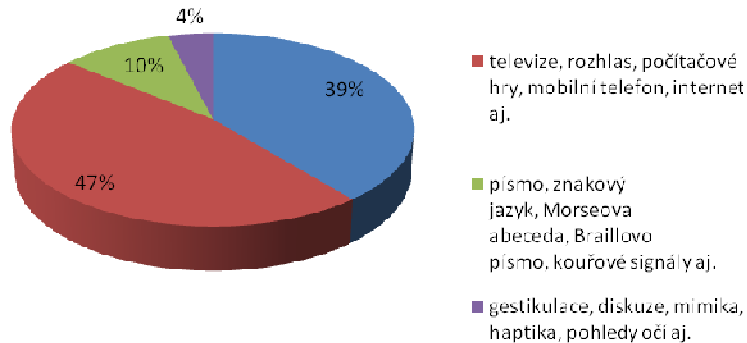
Obr. 5

6. Pokud budeme hovo it o médiích jako o prost edcích masové komunikace, m fme mezi tyto prost edky komunikace za adit?

V této otázce recipienti vybírali ze ty mořných odpov dí. Nej ast ji volenou mořností byla odpov B (63 recipient), pak mořnost A (52 recipient), dále mořnost C (14 recipient) a nejmén volenou odpov dí byla mořnost D (5 recipient).

Z toho tedy vyplývá, ffe mořnost A volilo 39 % recipient , mořnost B volilo 47 % recipient , mořnost C volilo 10 % recipient a mořnost D volili pouze 4 % recipient .

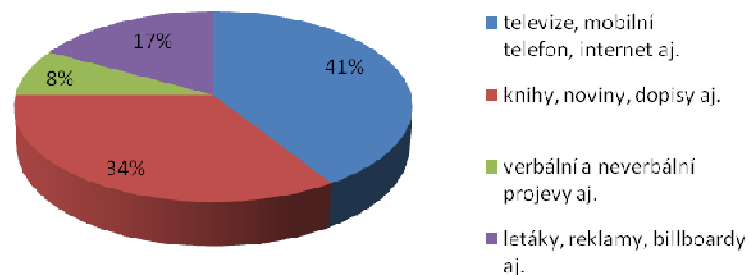

7. S kterými médii se nej častěji setkáváte?

V sedmé otázce byla nej častěji volena možnost A, kterou volilo –edesát respondentů. Druhou častěji volenou možností byla možnost B, která byla zvolena jedna padesátí respondenty. Třetí častěji volenou možností byla možnost D, kterou volilo dvacet osm respondentů. A nejméně volenou možností byla možnost C, která byla zvolena pouze dvanácti respondenty.

Máme-li tedy nejvíce hledávanou možnost byla možnost A (41 %), druhá častěji volená možnost byla B (34 %), třetí častěji volená byla D (17 %) a nejméně respondentů vybíralo možnost C (8 %).

Obr. 7

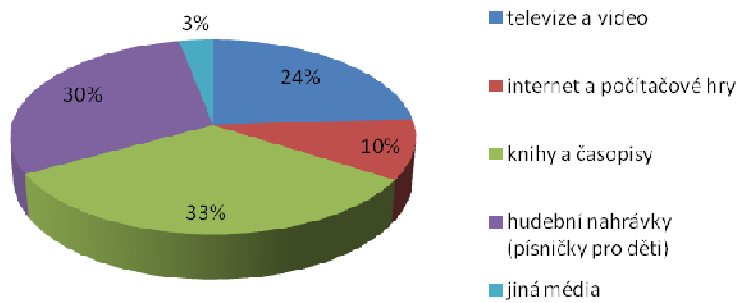
st ji pouffíváte/jste pouffívali p i vzd lávání Va-eho

ut te/a u:

V této otázce byla možnost odpovídat dokonce z p ti odpovědí. Nejvyhledávanější odpovědí byla odpověď C, kterou si zvolilo padesát p t respondent . Druhou vyhledávanou odpovědí si volili recipienti možnost D, kterou si vybralo padesát recipient . T etí asto volenou odpovědí byla možnost A, kterou si vybralo t icet dev t respondent . t vrtou volenou možností byla odpověď B, kterou si zvolilo sedmnáct recipient . A mezi nejmén vyhledávanou odpovědí byla možnost E, kterou si zvolili pouze ty i dotazovaní.

Z toho plyne, že nej ast ji volenou odpovědí je možnost C (33 %), druhou je možnost D (30 %), t etí je možnost A (24 %), t vrtou je možnost B (10 %) a poslední je možnost E (3 %).

Obr. 8

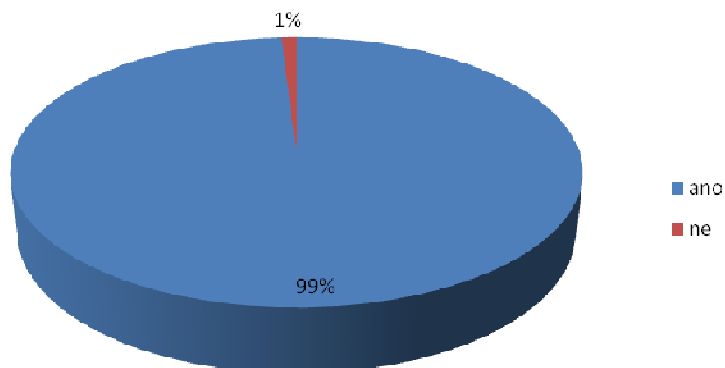

jste knihy jako vzdávací prostředek pro Va-

uit /a u:

Na tuto otázku odpověděla většina recipientů téměř stejn, ať na výjimky.

Obr. 9

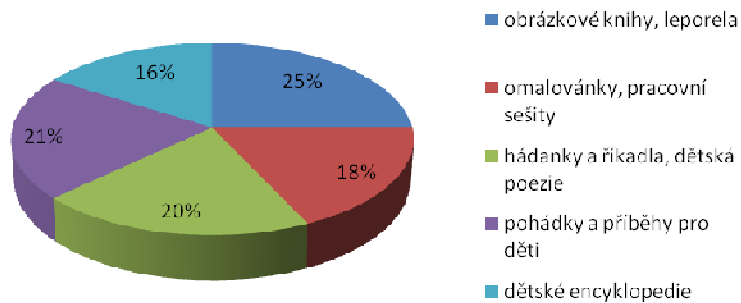

10. Které knihy používáte/jste používali pro vzdávání Va-eho dítěte/Va-ich dětí nej častěji?

V této otázce mohli respondenti opět volit z pěti odlišných odpovědí. Respondenti nej častěji volili možnost A, kterou si vybralo celkem padesát dotazovaných. Častěji volenou odpovědí byla také možnost D, kterou si zvolilo jedna padesát respondentů. Často vybranou možností byla také odpověď za C, která byla zvolena celkem čtyřicet osm respondenty. Druhou často vybranou odpovědí byla také možnost B, která byla vybrána čtyřiceti pěti recipienty a nejmén volena byla možnost E, kterou si vybralo čtyřicet respondentů.

Nej častěji uváděnou odpovědí byla možnost A (25 %), dále častokrát volenou odpovědí je D (21 %), opět vybranou možností byla možnost C (20 %), mnohokrát vyhledávanou byla také možnost B (18 %) a nejmén volenou byla odpověď E (16 %).

V důsledku těchto výsledků můžeme říci, že většina respondentů volila v této podobě stejné odpovědi.

11. Má/m lo Va-e dít /d ti n jakou oblíbenou knihu? (Pokud ano, zapi-te prosím do následujících ádek její název a jméno autora.)

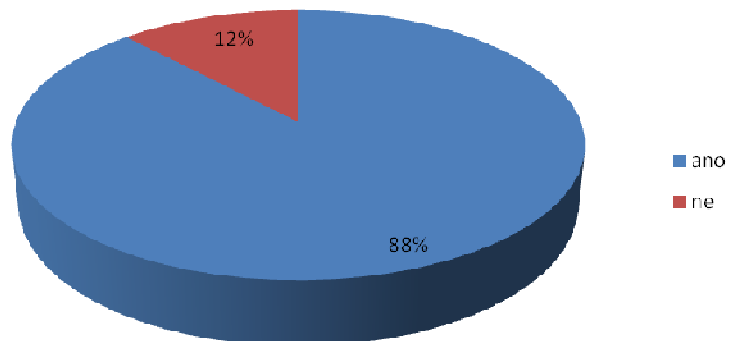
Vybrat jednu nejoblíben j-í knížku z dlouhého seznamu, který jsem prost ednictvím dotazníku získala bohuffel nelze. Mohu zde v-ak uvést t i autory, jejichfl díla jsou v dotazníku op tovn a astokrát zmi ována. Nej ast j-ími a asi nejoblíben j-ími autory d tí jsou: Josef Lada (Kocour Mike-, Ladovy veselé u ebnice, Josef Lada d tem), Franti-ek Hrubín (Třpalí ek pohádek, íkej si se mnou), Josef apek (Povídání o pejskovi a ko i ce.

Dal-ími oblíbenými knihami d tí jsou: Polámal se Mravene ek, Medvídek Pú, P íb hy v elích medvídk , Pohádky z pa ezové chaloupky, Ká a a Třkubánek, Krtek, Z deníku kocoura Modroo ka, Dobrodruřství veverky Zrze ky, O veselé ma-ince, Martínkova ítanky, Dá-enka íli flivot -t n te, Co se d je na statku, Pohádkový koloto , Rodina medvídk , Brou ci, Rumcajs, Moje první knížka, obrázkové atlasy, r zné encyklopedie aj.

dne-ními tituly knih, které jsou určeny dětem v předškolní věku?

Pevňáková v této otázce je spokojena s dne-ními tituly knih, potvrdilo to 88 % dotazovaných.

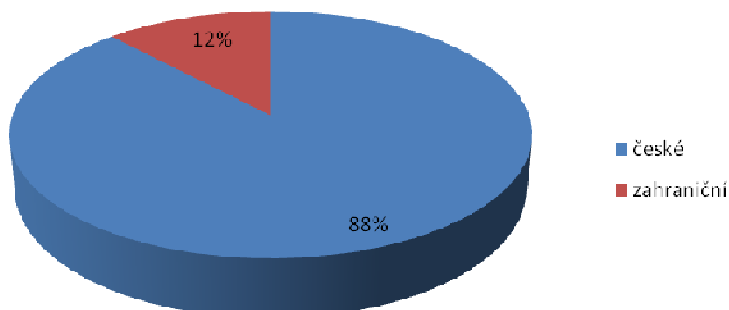
Obr. 12

13. Upřednostvíte české i zahraniční autory knih pro děti?

Ve svých odpovědích rodiče uvádějí, že upřednostvují české knihy před zahraničními, potvrdilo to 88 % respondentů.

Obr. 13

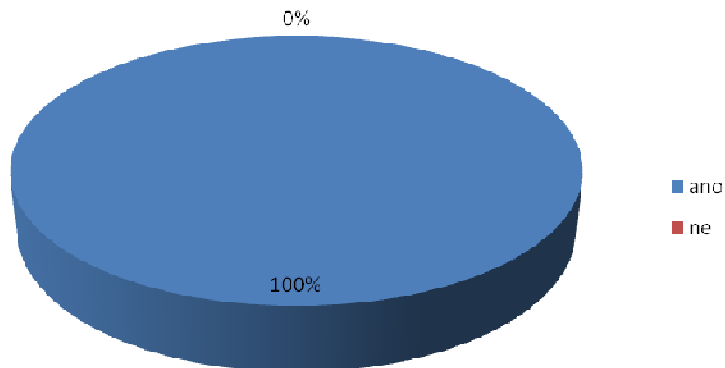

...ité, aby se knihy staly nedílnou součástí d...tství každého

...ní te:

Celých 100 % rodičů uvedlo, že souhlasí s tím, aby se knihy staly nedílnou součástí d...tství každého dítěte.

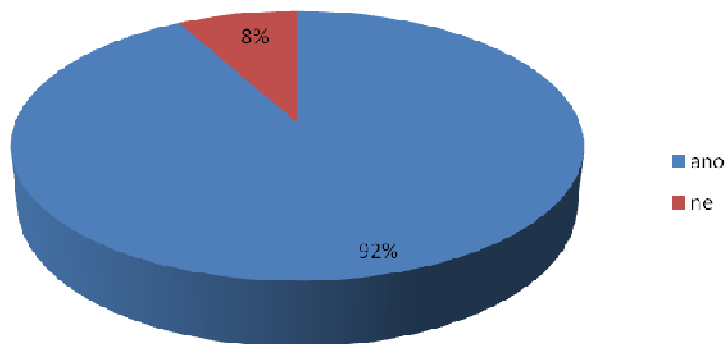
Obr. 14

15. Myslíte si, že uitelé v mateřských školách dostatečně využívají knihy pro výchovu a vzdělávání Vašich dětí?

Skoro v...tina rodičů ve svém dotazníku uvedla, že uitelé mateřských škol dostatečně využívají knihy pro výchovu a vzdělávání dětí. Potvrdilo to celých 92 % dotazovaných a pouhých 8 % bylo opačného názoru.

Obr. 15

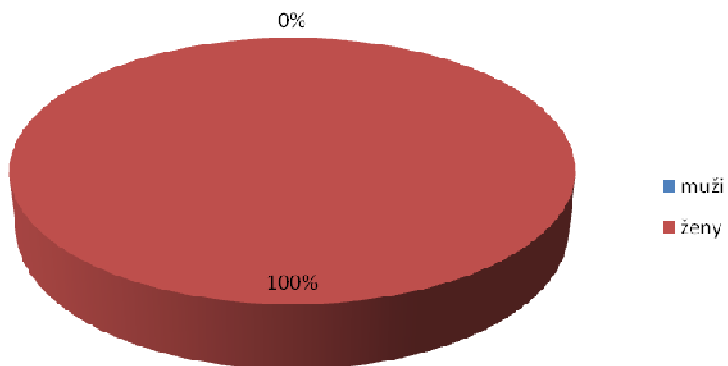

zhovoru s u itelkami mate ských -kol

1. Pohlaví:

Na tuto otázku odpovídali všichni dotazovaní, což činilo 100 % žen a 0 % mužů.

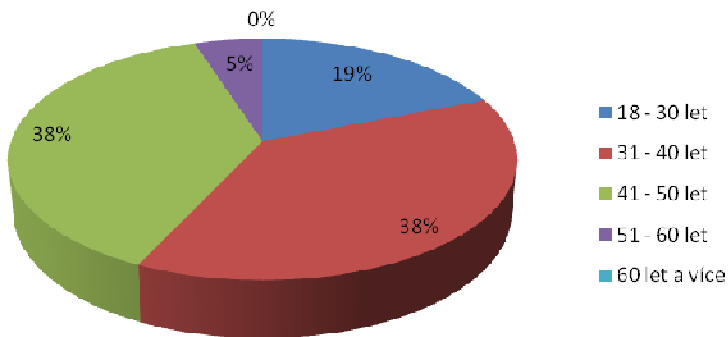
Obr. 16

2. Věk:

Z druhé otázky vyplývá, že nejvíce u itelek mate ských -kol je ve věku 31 - 40 let a 41 - 50 let, což v obou případech činí celkem 38 % ze všech dotazovaných.

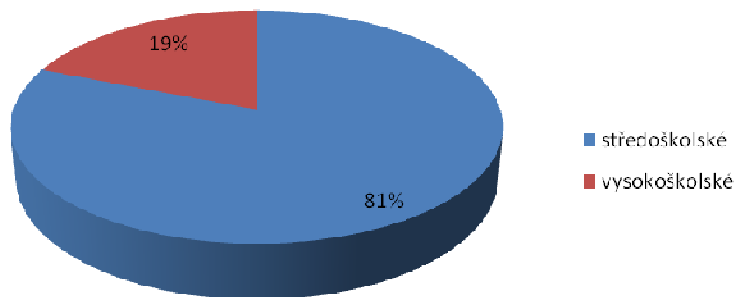
Obr. 17

vyššího dosaženého vzdělání:

V této otázce jsem zjistila, že 81 % dotazovaných uitelů z mateřských škol má střední vzdělání a vysoké střední vzdělání má 19 % recipientek.

Obr. 18

4. Setkal/la jste se jifi s pojmem médium ó média a co podle vás tento pojem vyjad uje?

Na tuto otázku odpov d la každá respondentka jinak a každá odpov se li-í. Uvádím tedy n kolik vybraných odpov dí.

šAno, setkala. Pojem média zna í komunika ní prost edky, které vyufíváme ke své informovanosti.

šAno, znám tento pojem, setkávám se s ním velmi asto. Jsou to propaga ní prost edky, které nám poskytují n jaká sd lení.

Média jsou komunika ní nástroje, prost ednictvím kterých získáváme a dál ší íme informace nebo zprávy.õ

šAno, znám význam t chto svou slov. Médium je n jaká osoba, která zprost edkovává komunikaci mezi živými a mrtvými. A média jsou n jaké sd lovací prost edky, jako nap íklad televize nebo internet.õ

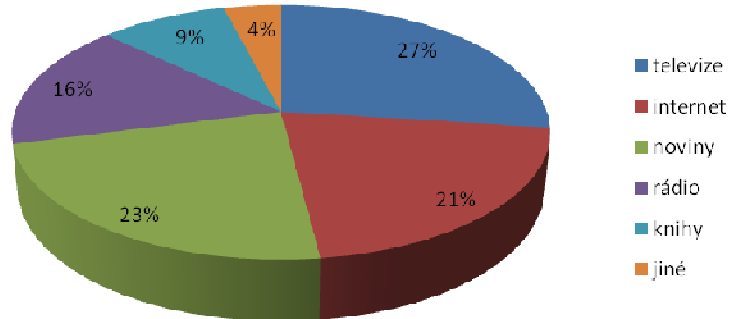
šMédia? No, do t ch ur it pat í televize, rozhlas, noviny, internet atd.õ

šMédia jsou p ece sd lovací prost edky.õ

... o it o médiích jako o prostředcích masové komunikace, které prostředky komunikace k nim máme zařadit?

V této otázce odpovídaly respondentky na kolika společnými odpověďmi, v grafu uvádím nejčastější odpovědi dotazovaných uitelky.

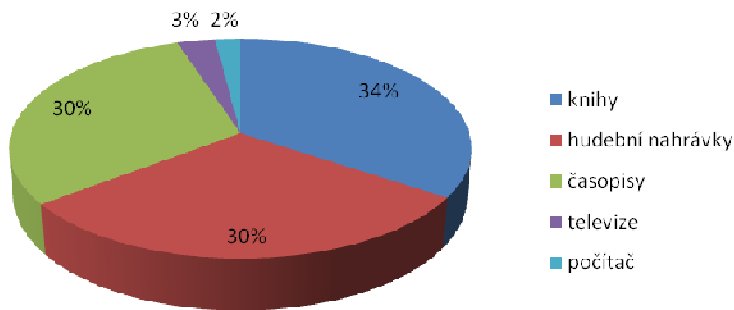
Obr. 19

6. Jaká média používáte při vzdělávání dětí v mateřské škole?

Na základě rozhovoru jsem zjistila, že všech dvacet šest oslovených uitelky mateřských škol při vzdělávání dětí využívá nejčastěji knihy (34 % ze všech uvedených médií). Hudební nahrávky a časopisy používá celkem dvacet tři dotazovaných (30 %), televizi tři uitelky (3 %) a počítač využívají dvě uitelky (2 %).

Obr. 20

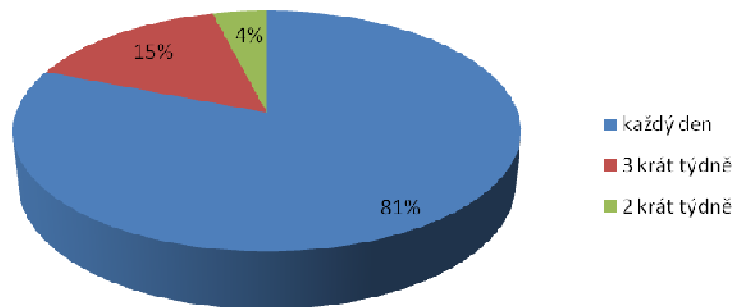

8. Které knihy jako vzdělávací prostředek dítě v mateřské škole?

–kolik?

Na tuto otázku byly tři odlišné odpovědi. Každý den využívá knihu dvacet jedna recipientek, což činí 81 %. Tři krát týdně ji využívají čtyři recipientky, což je 15 % a dva krát týdně je uplatněna pouze jedna recipientka, která sama tvoří 4 %.

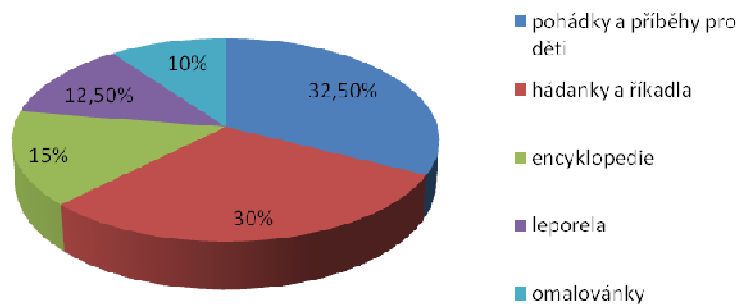
Obr. 21

8. Které knihy používáte pro vzdělávání dítěte nejčastěji?

Mezi třemi nejčastěji používanými knihami, které u učitelky mateřských škol uplatňují při vzdělávání dítěte, patří: pohádky a příběhy pro děti (32,5 %), hádanky a říkadla (30 %), encyklopedie (15 %).

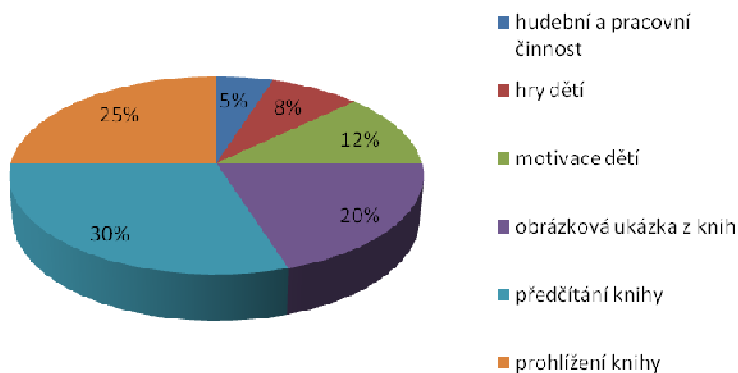
Obr. 22

činnostech knihy používáte?

Na tuto otázku jsem získala různé odpovědi, které jsem zpracovala do několika možných činností. Tyto odpovědi se lišily, a proto mimo grafu uvádím i několik vybraných odpovědí.

Obr. 23

š Knihy nej častěji využívám jako motivaci pro práci. Často pracuji s pohádkami, hádankami a úkoly. Pak děti používají knížky během volné chvíle mezi činnostmi, kdy si je prohlíží. A také před spaním dříve každý den předtím.

š Knížky mi slouží jako inspirace pro hudební a pracovní činnosti s dětmi. Ne kdy je používám pro motivaci dětí, když pracujeme s různými příběhy. A tak si děti mohou knížkami listovat.

š V naší třídě mají děti volný přístup ke knihám, takže si je mohou kdykoliv zapůjčit. Mohou si s nimi i hrát, ale musí na ně během hry dávat pozor, aby je nepoškodily. Knihy rovněž používáme jako usmívací prostředek dětí, tedy téma z nich pohádky před spaním.

š U nás ve třídě knížky moc nepoužíváme, děti o ně nestojí, ale občas si je prohlíží.

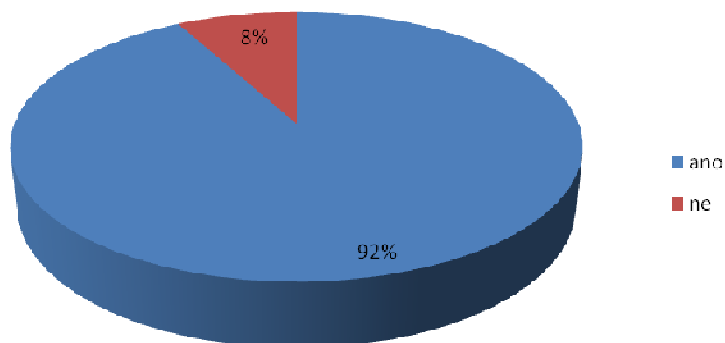
š Já používám knížky hodně často. V tichou z nich dříve předtím nebo si společně vyprávíme pohádku. Občas děti používají knížky pro hry nebo si v nich jen tak listují.

10. Je volný přístup ke knihám?

Na tuto otázku jsem sice od všech respondentek získala kladnou odpověď. Nicméně u dvou jsem zjistila, že knihy jsou umístěny buď vysoko nad zemí v zavěšené skříni, nebo ve skřínce, kterou stříhají otevřené paní uitelka.

Tyto dvě respondentky jsem proto umístila do kategorie ne, protože předkolní děti nemají nezávislý přístup ke knihám.

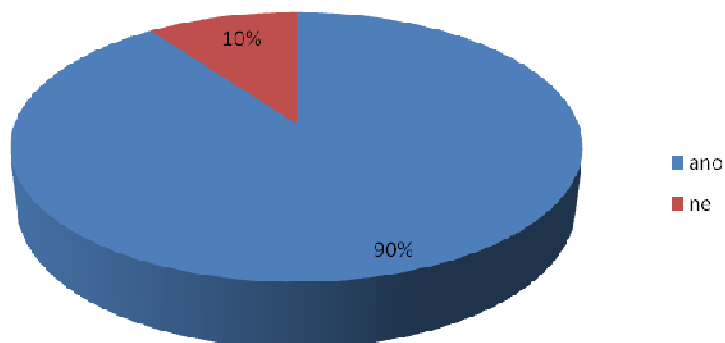
Obr. 24

11. Jste spokojen/a s dnešními tituly knih, které jsou určeny dětem v předkolním věku?

Většina uitelek mateřských škol je spokojená s tituly knih, uvádí to 90 % dotazovaných.

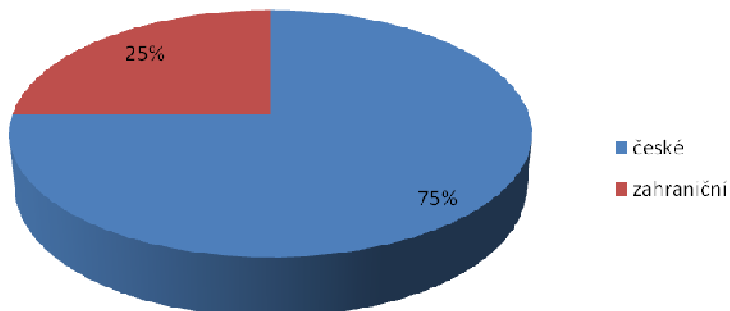
Obr. 25

České i zahraniční autory knih pro děti?

Celých 75 % dotazovaných uítelek mateřských škol sděluje, že dávají přednost českým autorům před zahraničními. Zahraniční autory upřednostuje pouze 25 % uítelek.

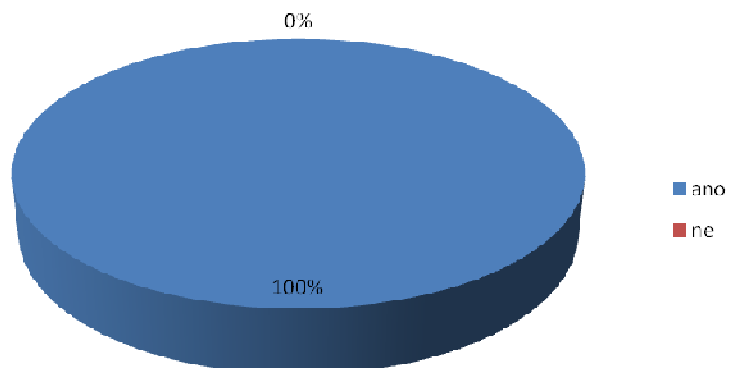
Obr. 26

13. Považujete za důležité, aby se knihy staly nedílnou součástí dětského života každého dítěte?

Celých 100 % oslovených uítelek uvedlo, že souhlasí s názorem: kniha je nedílnou součástí dětského života každého dítěte.

Obr. 27

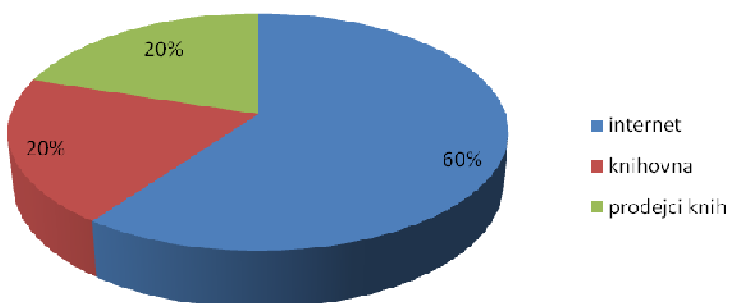

Informací o nových knižních publikacích pro děti a jak?

V odpovědích na tuto otázku mi celých dvacet jedna respondentek sdělilo, že se informují o nových knižních publikacích. A pouze pět respondentek mi odpovědělo záporně.

Větší část uíitelk (60 %) uvedla, že se o nových knižních publikacích informují prostřednictvím internetu. Další skupina se informuje o nových publikacích prostřednictvím knihoven (20 %) a u prodejci knih (20 %).

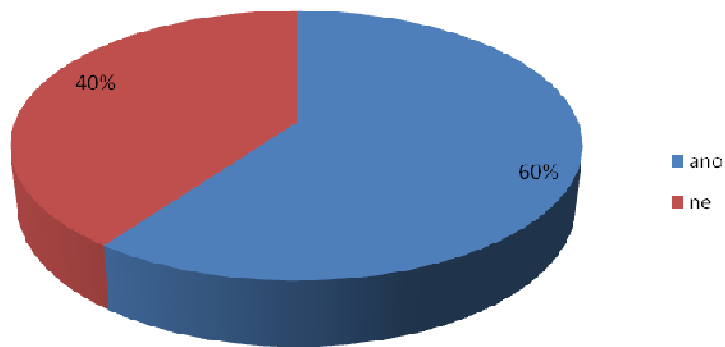
Obr. 28

15. Poskytujete rodičům nové informace o literatu e pro děti, a pokud ano, jak?

Pouze 60 % uíitelk uvedlo, že informují rodiče o literatu e pro děti a celých 40 % uvedlo, že ne. Uíitelky, které informují rodiče o literatu e pro děti, tak činí prostřednictvím nástek, informačních schůzek nebo osobním rozhovorem.

Obr. 29

šklad

Rodi e

- *M j p edpoklad o znalosti významu médií ze strany rodi se splnil. V-ichni rodi e se s pojmem médium jifl setkali a jsou seznámeni s jeho významem. Nej ast j-ími médii, se kterými se rodi e setkávají, jsou televize, mobilní telefon, internet aj.*
- *M j dal-í p edpoklad byl správný. Celých padesát p t respondent z -edesáti -esti v dotazníku uvedlo, ffe vyufflvají knihy a asopisy jako nej ast j-í média p i vzd lávání svých d tí. A -edesát p t respondent poufflvá knihu jako vzd lávací prost edek. Mezi knihy, které rodi e nej ast ji uplat ují p i vzd lávání, pat í obrázkové knihy a leporela, pohádky a p íb hy pro d tí, hádanky a íkadla.*
- *I tento p edpoklad byl p esný, protoffe více jak t i tvrtiny respondent v dotazníku uvedlo, ffe up ednost ují eské autory p ed autory zahrani ními. Stejn tak t i tvrtiny respondent uvádí, ffe jsou spokojeni s nabídkou dne-ních titul knih.*
- *P edpoklad, ffe rodi e povaflují knihy za nedílnou sou ást d tství, byl správný. V-ichni dotazovaní rodi e skute n povaflují knihy za nedílnou sou ást d tství.*

U itelky mate ských -kol:

- *P i rozhovoru s u itelkami mate ských -kol jsem zjistila, ffe mají ur ité znalosti o významu médií. Znají a umí vysv tlit pojem médium. Umí s t mito prost edky pracovat a vyufflvají je p i edukaci d tí.*
- *Tento p edpoklad se mi naplnil. Nejpoufflván j-ím médiem v mate ské -kole je kniha, kterou vyufflvá ke vzd lávání d tí v-ech dvacet -est dotazovaných u itelek. V t-ina u itelek vyufflvá knihy v pr b hu každého dne. Tyto u itelky vyufflvají knihy p i r zných innostech (nap . motivace d tí, p ed ítání z knihy, hry d tí s knihou, prohlíflení knih aj.).*

V-echny mate ské -koly umofl ují d tem volný p ístup ke knihám. Pouze u dvou respondentek jsem nad tímto rozhodnutím váhala, protoffe v t chto t ídách je to jinak. Jsem p esv d ena, ffe pokud jsou knihy vysoko nebo v t fko otevíratelné sk í ce, d tí k nim nemají volný p ístup. Cofl se stalo práv v t chto dvou p ípadech.

byl přesný, protože tři čtvrtiny respondentek v rozhovoru uvedlo, že upřednostňují české autory před autory zahraničními. Uitelky jsou také spokojeny s dnešními tituly knih, což v rozhovoru uvedlo celých devadesát procent. Nejen rodiče, ale také uitelky považují knihu za nedílnou součást dítství každého dítěte.

- Ve svém předpokladu jsem se domnívala, že každá uitelka se informuje a vzdělává v oblasti literatury pro děti a mládež. Můj předpoklad se sice z velké části naplnil, ale je mi líto, že nekolik uitelky o informace z oblasti literatury nemá zájem. Uitelky, které se informují o literatuře, sdělují své nové poznatky rodičům prostřednictvím nástánek, ale také různými schůzkami i osobním rozhovorem.

V úvodu své bakalářské práce jsem se zmínila o dvou cílech, které jsem chtěla splnit. Prostednictvím dostupné a prostudované literatury jsem se blíže seznámila s médii a zjistila jsem, že mé dosavadní mínění o médiích je milné. Nejl jsem začala zpracovávat tuto práci, tak jsem se domnívala, že média mají pouze své negativní stránky a že pro vzdělávání dětí v předškolním věku nemají žádný význam. Ano, média sice mají své negativní stránky, ale mají také svá pozitiva, na která bychom neměli zapomínat. Nyní tedy vím, že média neslouží pouze jako informační, ale také jako edukační prostředek pro vzdělávání dětí předškolního věku.

Ve své bakalářské práci jsem se ale spíše než na média obecně snažila upozornit na knihu, jako médium pro předškolní vzdělávání. Kniha v rukách dítěte slouží jako hračka, se kterou si dítě hraje a aniž by si to uvědomovalo, má pro jeho vývoj a vzdělávání velmi podstatný význam. Dříve jsem považovala knihy pouze jako součást života. Nikdy jsem se nezamýšlela nad tím, jaký mají význam během našeho vývoje, výchovy a vzdělávání v předškolním věku. Během zpracování této práce jsem získala mnoho nových vědomostí z literatury a zjistila jsem, že každá kniha má své poslání. Jsem ráda, že jsem si vybrala právě toto téma, které obohatilo můj život a mé budoucí povolání učitelky.

o studované literatury

- ANZENBACHER, A. Úvod do etiky. Praha: Academia, 2001. 292 s. ISBN 80-200-0917-5.
- BÍNA, D. ZELENKA, M. Od teorie jazyka k praxi komunikace. české Budjovice: Pedagogická fakulta Jiho české univerzity, 2006. 156 s.
- BÍNA, D. a kolektiv. Výchova k mediální gramotnosti. české Budjovice: Jiho česká univerzita, 2005. 103 s. ISBN 80-7040-844-8.
- BLAŠEK, B. Tvá í v tvá obrazovce. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. 199 s. ISBN 80-85850-11-7.
- ERNOUŠEK, M. Dít a sv t pohádek. Praha: Albatros, 1990. 187 s. ISBN 80-00-00060-1.
- DEISSLER, H. H. Kafkodenní problémy v mate ské škole. Praha: Portál, 1994. 108 s. ISBN 80-7178-010-3.
- HAVLÍNOVÁ, M. Kníflka pro rodi e o kníflkách pro dít i. Praha: Albatros, 1987. 111s.
- HELUS, Z. Dít v osobnostním pojetí: obrat k dít i jako výzva a úkol pro u itele i rodi e. Praha: Portál, 2004. 228 s. ISBN 80-7178-888-0.
- HUDE EK, J. Hodnotové orientace v motiva ní sfé e osobnosti. Praha: Academia, 1986, 95 s.
- CHALOUPKA, O. Horizonty tená ství (aktivita, prom nlivost a výchova tená ství pubescentního dít e). Praha: Albatros, 1971. 126 s.
- CHALOUPKA, O. Próza pro dít i a mládeř (její otázky, p sobení a perspektivy). Praha: Albatros, 1989. 210 s.
- CHALOUPKA, O. Rozvoj d tského tená ství. Praha: Albatros, 1982. 572 s.
- JIRÁK, J. KÖPPOVÁ, B. Média a spole nost. Praha: Portál, 2003. 207 s. ISBN 80-7178-697-7.
- LEDERBUCHOVÁ, L. Dít a kniha: o tená ství jedenáctiletých. Plzeň : Alenka, 2004. 179 s. ISBN 80-86898-01-6.
- MCLUHAN, M. lov k, média a elektronická kultura. Brno: Jota, 2000. 415 s. ISBN 80-7217-128-3
- MERTIN, V., GILLERNOVÁ, I. Psychologie pro u itelky mate ské školy. Praha: Portál, 2003. 232 s. ISBN 80-7178-799-X.

ativ. Slovník mediální komunikace. Praha: Portál, 2004. 327

s. ISBN 80-7178-926-7

- ROSSOVÁ, M. Úvod do studia literatury pro děti a mládež. Ostrava: Repronis, 2003. 19 s. ISBN 80-7042-224-6.
- ROWLING, J. K. Harry Potter a Tajemná komnata. Praha: Albatros. 2005. 286 s. ISBN 80-0-01162-X.
- Í AN, P., D. KREJ Í OVÁ a kol. D tská klinická psychologie 4., p epracované a dopln ěné vydání. Praha: Grada Publishing, 2006. 603 s. ISBN 80-247-1049-8.
- SOMR, M. Úvod do metodologie a metod výzkumu. eské Bud jovice: Vlastimil Johanus Tiskárna, 2006. 87 s. ISBN 80-239-8227-3.
- VÁGNEROVÁ, M. Vývojová psychologie: d tství, dosp lost a stá í, Praha: Portál, 2000. 252 s. ISBN 80-71-87-802-3.
- VEBEROVÁ, E. Soubor text ů k literární výchov ě v mate ské ěkole. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1981. 287 s.

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

**Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features**

prostudovaných webových stránek

www.rvp.cz

http://www.digimanie.cz/art_doc-E4ACD206774FAD19C12572AD00152C64.html

<http://old.rvp.cz/clanek/257>

http://fss.muni.cz/rpm/Revue/Heslar/medialni_vychova.htm

<http://www.juniormedia.cz/vychova.html>

PDF
Complete

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

- I. Příloha - Dotazník pro rodiče
- II. Příloha - Otázky k rozhovoru pro učitelky mateřských škol

Otázky k rozhovoru pro uitelky mate ských -kol

1. Pohlaví:
2. V k:
3. Stupe Va-eho nejvy—fho dosaflného vzd lání:
4. Setkal/la jste se jifl s pojmem médium ó média a co podle vás tento pojem vyjad uje?
5. Pokud budeme hovo it o médiích jako o prost edcích masové komunikace, které prost edky komunikace k nim m fleme za adit?
6. Jaká média pouffíváte p i vzd lávání d tí v mate ské -kole?
7. Které knihy pouffíváte pro vzd lávání d tí nej ast ji?
8. Jak asto pouffíváte knihy jako vzd lovací prost edek d tí v mate ské -kole?
9. K jakým i p i jakých innostech knihy pouffíváte?
10. Jste spokojen/a s dne-ními tituly knih, které jsou ur ené d tem v p ed-kolním v ku?
11. Mají d ti ke knihám volný p ístup?
12. Up ednost ujete eské i zahrani ní autory knih pro d ti?
13. Povaflujete za d leffité, aby se knihy staly nedílnou sou ástí d tství kafdého dít te?
14. Informujete se o nových kniflních publikacích pro d ti a jak?
15. Poskytujete rodi m nové informace o literatu e, a pokud ano, jak?

Dotazník pro rodiče

Dobrý den,

Jmenuji se Petra Astoralová a studuji v tomto roce bakalářské studium na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, obor Učitelství pro mateřské školy. Chtěla bych Vás poprosit o **anonymní** vyplnění tohoto dotazníku na téma: Kniha jako médium v předškolním vzdělávání.

Cílem tohoto dotazníku je zjistit, jak jsou/byla využívána média při výchově a vzdělávání Vašich dětí. Informace z tohoto dotazníku využiji pro vypracování své závěrečné bakalářské práce.

Pokyny k vyplnění dotazníku:

- Vámi vybranou odpověď zakroužkujte.
- U otázek č. 5, 6, 7, 8 a 10 můžete zakroužkovat více možných odpovědí.

1. Pohlaví:

- a) muž b) žena

2. Věk:

- a) 18 - 30 let b) 31 - 40 let
c) 41 - 50 let d) 51 - 60 let
e) 60 let a více

3. Stupeň Vašeho nejvyššího dosaženého vzdělání:

- a) základní
b) střední
c) vyšší odborné
d) vysokoškolské

4. Setkal/setkala jste se již s pojmem médium - média?

- a) ano b) ne

5. Pojem médium podle Vás znamená:

- a) prostředky masové komunikace, které přenášejí informace v různých formách a za různých účelů
b) osoba poskytující spiritistickou informaci
c) masové sdělovací prostředky včetně i elektronické masmédiu

6. Pokud budeme hovořit o médiích jako o prostředcích masové komunikace, můžeme mezi tyto prostředky komunikace zařadit?

- a) knihy, časopisy, noviny, dopisy, obrazy aj.
b) televize, rozhlas, počítačové hry, mobilní telefon, internet aj.
c) písmo, znakový jazyk, Morseova abeceda, Braillovo písmo, kódy aj.
d) gestikulace, diskuze, mimika, haptika, pohledy aj.

7. S kterými médii se nejčastěji setkáváte?

- telefon, internet aj.
pisy aj.
c) verbální a neverbální projevy aj.
d) letáky, reklamy, billboardy aj.

8. Jaká média nejast ji pouffíváte/jste pouffívali p i vzd lávání Va-eho dít te/d tí?

- a) televize a video
b) internet a počítačové hry
c) knihy a časopisy
d) hudební nahrávky (písni ky pro d tí)
e) jiná média

9. Pouffíváte/Pouffívali jste knihy jako vzd lovací prostředek pro Va-e dít /d tí?

- a) ano b) ne

10. Které knihy pouffíváte/jste pouffívali pro vzd lávání Va-eho dít te/Va-ich d tí nejast ji?

- a) obrázkové knihy, leporela
b) omalovánky, pracovní sešity
c) hádanky a říkadla, dětská poezie
d) pohádky a příběhy pro děti
e) dětské encyklopedie

11. Má/m lo Va-e dít /d tí n jakou oblíbenou knihu? (Pokud ano, zapí-te prosím do následujících ádek její název a jméno autora.)

í
í
í í

12. Jste spokojeni s dnešními tituly knih, které jsou určené dětem v pedagožickém vku?

- a) ano b) ne

13. Upřednostvujete české i zahraniční autory knih pro děti?

- a) české b) zahraniční

14. Považujete za důležité, aby se knihy staly nedílnou součástí dětského života?

- a) ano b) ne

15. Myslíte si, že uitelé v mateřských školách dostatečně využívají knihy pro výchovu a vzdělávání dětí?

- a) ano b) ne

Děkujeme Vám za vyplnění dotazníku a za čas, který jste nad tímto dotazníkem strávili.